10

ERZSÉBETVÁROS

Az Erzsébetváros

Kevesen emlékeznek, hogy *Hevesi* Lajos, a magyar és német nyelvterületen egyként nagyrabecsült esztétikus 1873-ban *Budapest és környéke* cimmel «baedekert» irt, amely akkor gyakorlati tanácsadóul, ma élvezetes olvasmányul szolgál. Ebbe a könyvecskébe Hevesi egy statisztikai feljajdulást is belepónált.

— A tulajdonképpeni Pestváros csak 1368 hold terjedelmű s öt városrészt foglal magában: a Belvárost, Lipótvárost, Józsefvárost, Terézvárost és Ferencvárost, melyekben 27 tér, 219 utca és 5259 ház létezik; innen van aztán, hogy egyetlenegy városrész, a *Terézváros*, 452 holdnyi területen majdnem 74 000 lakót számlál, tehát többet, mint Szeged, hogy a *Józsefváros* népesebb Kecskeméténél meg Debrecennél, hogy az egy *Király*-utcának 7596 lakosa van (több, mint az egész Liechtenstein fejedelemségnek) s a *Három-Dob-utcában* 5396, a *Kerepesi-uton* 5194, a királyutcai 20. számu házban 411 személy él, tehát szószerint *egész ország lakik egy utcában s egész falu egy házban.*

Ugyebár furcsán hangzik ez a panasz a boldog békevilág legjavából. Abból az időből, amikor friss gyümölcsként élveztük az 1867-es kiegyezést és primőrként a hivatalos *Budapestet*, miután a testvérvárosok éppen 1873-ban egyesültek. Budapest akkor állt még csak igazi fejlődése és igazi zsufolódása kezdetén s ekkor még senki lelkére nem ült még rá az a lidércnyomás, hogy valamikor amiatt lesz panasz, hogy ellenséges megszállás alól menekült honfitársainkat alig tudjuk befogadni.

A példa mindenesetre azt mutatja, hogy azidőben is volt már egy városrészünk, a Terézváros, amely oly türhetetlen méreteket öltött, hogy e hypertrophia okát már senki sem kutatta; mindenki arra várt — immár beteges apátiával —, mikor lesz vége ennek az állapotnak. Akárcsak egy rosszlevegőjü teremben: nem kutatjuk, mi okozza a hőséget, csak vágyunk egy kis friss levegő után, de erről is lemondunk, mert létrán kellene kinyitni az ablakot. A Terézvárosba is nehezen érkezett el ez a létra.

Ma már tisztábban látjuk a Terézváros megoszlásának és az Erzsébetváros lassu létrejöttének akadályait. Az ősi ok a konzervatizmusban, a megszokotthoz való ragaszkodásban keresendő. Pestnek nagy közigazgatási városrendezése mintha befejeződött volna a XVIII. század utolsó negyedében. Ekkor vonultak fel a szinre a *Terézváros, Józsefváros, Ferencváros, Lipótváros*, amelyek a budai *Krisztinavárossal* együtt Mária Teréziának családját voltak hivatva nevükkel ünnepelni. Ezzel a megosztással mintha el is intéződött volna minden. Földrajzilag is tetszetős és érthető volt a dolog. A régi Pest szabályos félköralakja köré ugyancsak félkörben kell felsorakoznia a többi külvárosoknak, amelyeket *sugárutak* választanak el egymástól. E sugárutak, mint végső szakaszai az ország minden részéből a központba befutó országutaknak, maguktól adódtak. Ehhez a természetes elrendezkedéshez igazán kár lett volna hozzányulni.

Régi megosztási gondolatok

Ilyen sugárutak voltak az *Országut* (ma Vilmos császár-ut), a *Király-utca*, a *Kerepesi-ut* (ma Rákóczi-ut), a *Stáció-utca*, az *Üllői-ut* és *Soroksári-utca* (ma Ráday-utca). Igaz, hogy valamennyi közt legnevezetesebb volt a *Király-utca*, ugy hogy a sugárutak alapvételével a Király-utcát már régen kerületmegosztó vonalnak lehetett, sőt kellett volna tekinteni, csakhogy éppen a Király-utca volt az, amely a maga óriási kereskedelmi és közlekedési forgalmával nem szétválasztotta, hanem ellenkezőleg *összetartotta a Terézvárost.* Ha a Király-utcán át akarták volna szétvágni e kissé keleties, de mindenesetre felettébb érdekes kerületet, még bölcs Salamon sem tudott volna itéletet mondani, mert *mindkét* anya inkább a másiknak engedte volna át szétvágatlanul gyermekét.

A régiekben mindenesetre volt gyakorlati érzék. A dolog természetes rendje szerint a Terézvárosnak belső része volt a zsufoltabb és forgalmasabb, külső része a gyérebben lakott, sokáig még majorokkal, tágas kertekkel, kocsmákkal tarkitott. Középen feküdt a terjedelmes *Valero-selyemgyár*, melynek vonalát a *Gyár-utca* (ma részben *Liszt Ferenc-tér*) jelzi. Ez a vonal mintegy természetes határként két részre osztotta a Terézvárost, amelynek hátsó részét *Lerchenfeldnek, Pacsirtamezőnek* nevezte el a pesti polgár.

A felosztásnak ez a gondolata jó sokáig makacsul megmaradt, még pedig olyképpen, hogy a Gyár-utcán tuli rész *Ferdinándváros* legyen *V. Ferdinánd* tiszteletére. E jámbor, de erélytelen király népszerüségét azonban háttérbe szoritotta *József nádor* közkedvelt alakja, ami abban is megnyilvánult, hogy a negyvenes években a nagyra nőtt Terézvárost már *három* részre kivánta osztani a közhangulat, még pedig ugy, hogy *két uj* városrész alakittassék, *Herminaváros* és *Istvánváros* elnevezéssel. Az első név a nádor második feleségét és leányát, a második elsőszülött fiát illette megtisztelendő.

Ebben a tervben is kisértett a gondolat, hogy a várost nemcsak sugarak, hanem — ha nem is *körutak*, mert akkor e gondolat még tulmerész lett volna —, hanem egyes nagyobb, széltében menő, hurszerü utak darabolják szét. A *szabadságharc* kitörése azonban ezt a megoszlást is meghiusitotta, ugyhogy még egy negyedszázadig maradt minden a régiben Végre az 1872. évi XXXVI. törvénycikk, amely *Buda, Pest és Óbuda városokat egyesitette*, kimondta egy uj *hetedik* és egy uj *tizedik* kerület alakitását.

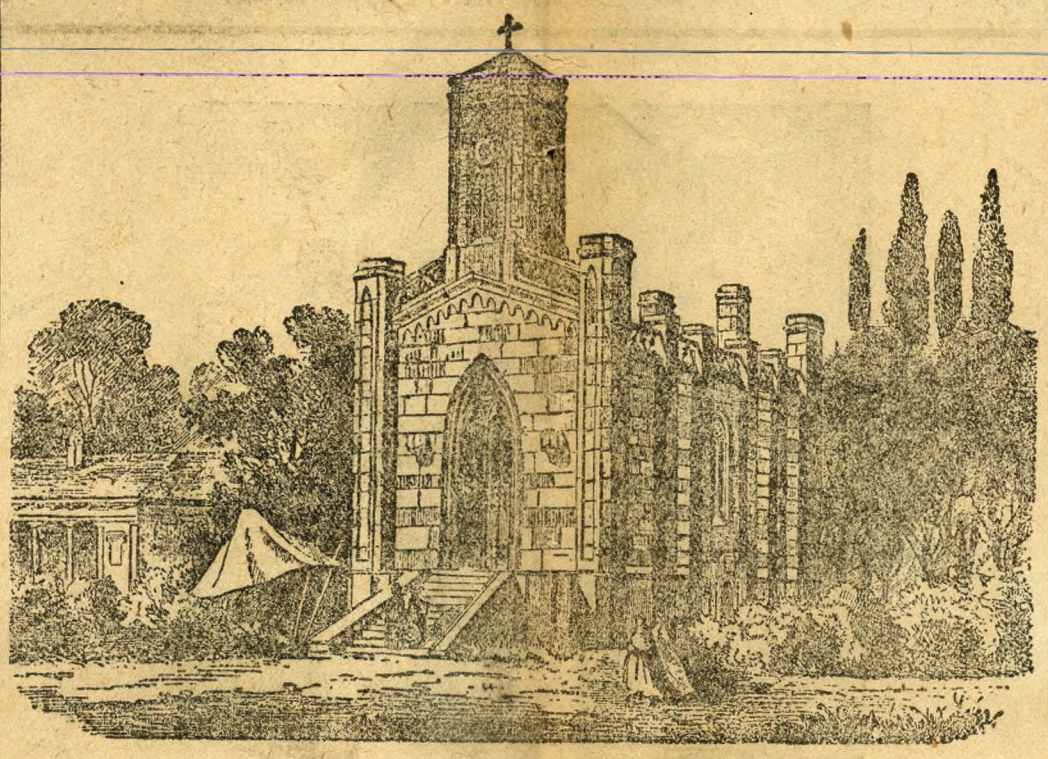

A Hermina-kápolna.

Az Erzsébetváros a megosztás idejében

Megvolt tehát az uj hetedik kerület, de az még nem volt *Erzsébetváros.* E névért való küzdelemben a *VII. ker. Polgári Kör* járt elől, amely 1879-ben lelkes agitációt inditott az Erzsébetváros névért. Ily értelmü határozatot hozott a városi tanács 1881-ben, decemberében, a következő év januárjában pedig már megkapta a belügyminiszter értesitését arról, hogy *őfelsége Erzsébet királyné* kegyesen megengedte, hogy a főváros hetedik közigazgatási kerülete róla neveztessék el. — Igy esett, hogy mig a többi kerületeknek Mária Terézia és *gyermekei*, ennek az ujnak *dédmenye* adott nevet. Mindenesetre állapitsuk meg, hogy a közbeszéd már a királynői engedelem előtt is a felséges asszony nevében emlitette az uj városrészt.

A mai Erzsébetváros, amikor még Terézváros volt, bizony hamupipőcske volt. Egyik oldalán a *Király-utca*, másik oldalán a *Kerepesi-ut* más-más városszeleteket pártolt s inkább elhuzta az érdeklődést a mai Erzsébetvárostól, semmint odaterelte volna. Fő közlekedési vonala a *Dob-utca* volt, amelyet egy kocsmája után száz évig *Három Dob-utcának* hivtak, amig végül 1875-ben a dobok számát *egyre* csökkentették. A néphumor szájában azonban *ragaszkodik a hármas számhoz*, amint a háboru előtt oly népszerü, nagyon fiatal Móricról szóló kuplében széltében énekelték:

Mind a három Dob-utcában
Igy ismertek ők,
Ó azok a nők,
Akiket én ugy imádtam...

Kétségtelen, hogy a Dob-utca ötven-hatvan év előtt még aránylagos civilizációval dicsekedhetett a *körut vonalán tuli részekkel* szemben, amelyekről egy szemtanu a következőket irja:

— Külvárosi kinézése volt akkor a hetedik kerületnek. A jelenlegi Almássy-tér és környéke helyén *szántóföldek, rétek és pusztaságok voltak.* Ott hol most az impozáns *keleti pályaudvar* pompás kertjével diszlik, *homokbuckák és szemétlerakodóhelyek* valának, közel állott a *szárház* éktelen épületeivel és köröskörül voltak konyhakertek, melyek közül itt-ott kertészlak látszott ki. Középiskola akkor Erzsébetvárosban még nem létezett, polgári iskola sem. Nagyobb pénzintézetek, vagy biztositók itt még nem nyitottak irodát és gyárak igen gyéren voltak találhatók.

A fiatal Erzsébetváros a tréfa torzitó tükrében

A szétválasztás után az Erzsébetváros gyors fejlődésnek indult. Középen kettészelte a nyolcvanas évek uj *nagykörutja*, amelynek megfelelő része természetesen *Erzsébet-körut nevet kapott.* Amit ez a levegőfukar kor nyujthatott, azt az Erzsébetváros is megkapta, igy az *István-teret* és az *Almássy-teret.* Ez bizony nem sok, mondjuk ma, az egykoruak azonban valószinüleg azokra a kellemesebb részekre azzal nyugtatták meg magukat, hogy az Erzsébetvárosnak szép rész jut a Fasorból, a Városligetből, a Stefánia-utból. Mielőtt azonban a további fejlődésre rátérnénk, szólaltassuk meg a humort is, amely nem kiméltе meg az uj alakulást.

1879-ben pl. a *Borsszem Jankó* részleteket hoz az 1879. évi magyar *„Baedekovicsból"* Ime:

Az Erzsébetváros nevü városrész a nagy köruttól az Aréna-utig s a Kerepesi-uttól a nagy Lőportorony-utig terjed. Egyike a legelegánsabb városrészeknek. A *Hajtsár-utca* a fényesebb hölgyvilág találkozóhelye. Az *Epreskert-utca* a mult századbeli *Váci-utcát* helyettesiti, mert mint ez hajdan Vác felé, ez most Eperjes felé mutat. Az *Árok-utca* a bécsi *Grabennek* felel meg, a *Miksa-utca* a müncheni *Maximilian-Strassenak*, a *Szövetség-utca* a berlini *Belle Alliance-Strassenak*, a *Hársfa-ut* a berlini *Unter den Lindennek*, a *Steiner-utca* a

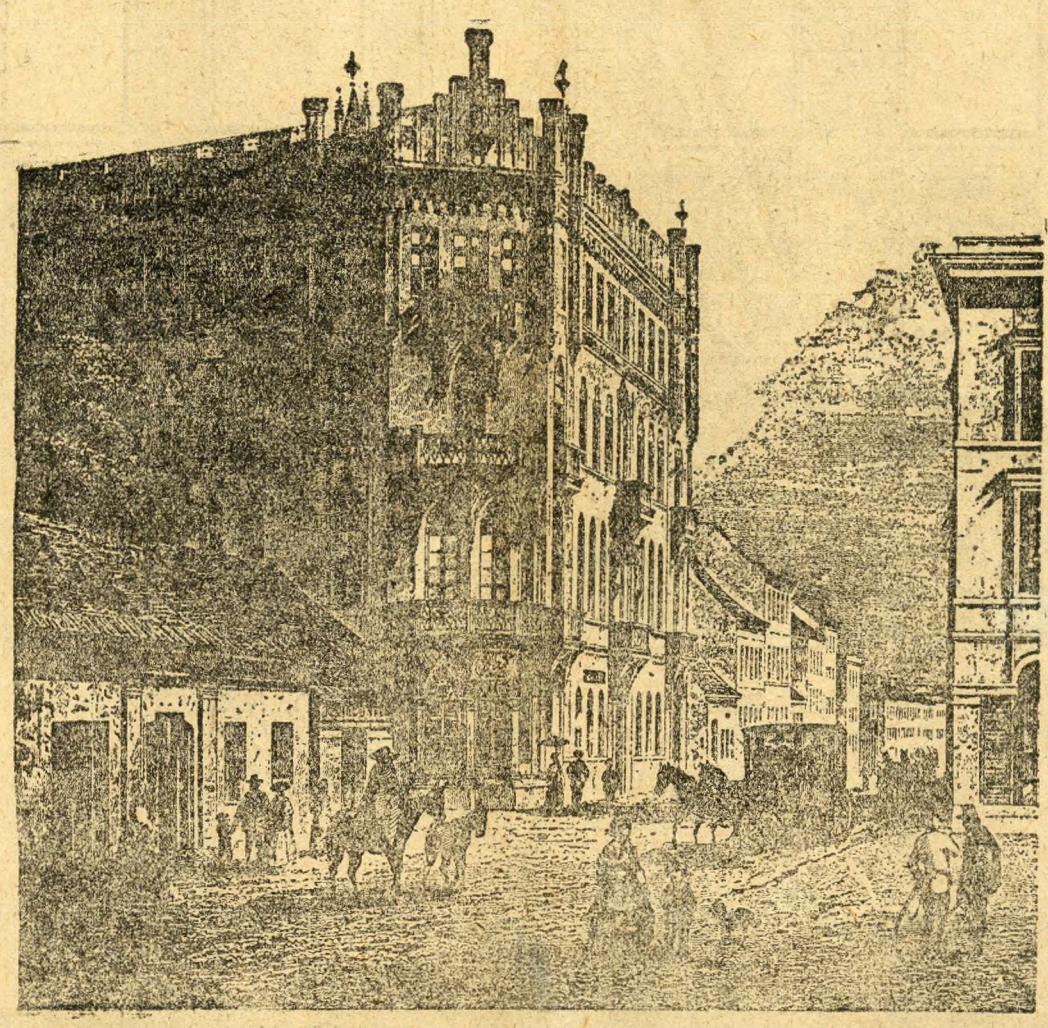

A Pekáry-ház a Király-utcában 1860 körül

Rohbeck egykoru metszete.

ALAPITVA 1888-ban
Fagylaltapparátokat, hordókat és mindennemű kádármunkát gyorsan, pontosan, olcsó árban készít és javít, használtat ujra becserél
ANGER ANTAL ezüstkoszorus kádármester
Budapest, VII., Klauzál-tér 4 Telefonhivó: J. 426—80

Az ősi üzlet alapitási éve 1870
Ne keressen fel
mindaddig, mig megbizhatóságunk felől nem érdeklődött ismerőseinel, akik nálunk már vásároltak.
A legközelebbi hetekben üzlethelyiségünket egész szük keretekre épitjük le és a még mindig tulzsufolt raktárunkat helyszüke miatt csökkentenünk kell. Használja ki ezt az alkalmat, mert árainkat a legminimálisabbra redukáltuk.
Keleti szőnyegek, antik butorok, vitrin műtárgyak
mig a készlet tart — olcsóbban mint bárhol — kaphatók
Gépszőnyeg-osztályunkat végleg feloszlatjuk!
ANTIKART RT. (STERNBERG Z. J.)
Dob- és Kazinczy-utcai saroküzlet
Üzlethelyiségünket több helyiségre osztjuk fel, egyeseket azokból bérbe adunk. Reflektánsok kivánságait az átépités előtt tekintetbe vesszük

Alapittatott 1899
DÓCZI MÓR CIPŐÁRUHÁZA
BUDAPEST, RÁKÓCZI-UT 10

ALAPITTATOTT 1885
BLEIER ÉS WEISZ
a Szegedi Kenderfonógyár rt. budapesti telepe
Telefon: J. 415-36, J. 392-64 BUDAPEST, VII. Károly-körut 7

Budapest nemzetközi része. Ez tán onnan ered, hogy lakossága *igen szives*, miért is *Két-sziv-utcája* van, holott más város *egyszerü Sziv-utcával* is beérné.

— Az Erzsébetvároshoz a nemzet nagyságának számos emléke is füződik. Igy a *Nagy János-utca Nagy János ismeretlen magyar királyról* neveztetett el; az *Aradi-utca*, a *Vértutcával* és a *Tanu-utcával* egyetemben az

ALAPITTATOTT 1882
BLOCH ÉS FISCHER
rövid-, szövött-, norinbergi és diszmüáru-nagykereskedés
BUDAPEST, VII., KÁROLY-KÖRUT 13

aradi vértanuk emlékét örökiti meg; a *lövőlde* (helyesebben *Löw-ölde*) az utolsó zsidóüldözésre utal, mely még a honfoglalás előtt történt; a *Rózsa-utca Rózsa Sándorra* emlékeztet; a *Kerepesi-ut* arra a korra, melyben *Budapest még Kerepes volt.*

— Az Erzsébetvárosban számos középületet találunk. Ott van a *Nemzeti Kintornarium*, azaz *verkli-akadémia (id. Ábrányi Kornél-utca 1. sz.)*, ott a zsidó szent-háromság kápolnája *Góg, Magog és Zsinagóg* izraelita szentek szobraival *(Wahrmann Móric-utca 2)*, ott a *kóserfőző-utcai ludmáj-növelde*, szép chorinti oszlop-sorozatával, továbbá a *Sakterezianum*, vagyis *kóser liba-vágóhid (Mózes-utca 3)*. Hasonlókép a *Rókli-kórház* vörös- és fokhagymáz-osztálya *(Purim-korzó 1. sz.)*

Alapittatott 1904
Bródy Lajos kesztyüs
VII, Rákóczi-ut 28

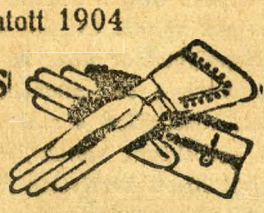

Alapittatott 1895
Diana-gyógyszertár
Telefon: J. 415—55 Budapest, VII, Károly király-ut 5

— E városrész közepét magyarországi Szent Erzsébet tere képezi, melynek közepén magyarországi Szent Erzsébet temploma emelkedik. A templom 1888-tól 1899-ig épült, góthüberdiewelt stilben, *Ybelesz* Salamon épitész tervei szerint. A templom főoltárképe Szent Ceciliát ábrázolja, amint Liszt Ferenc abbénál zongoraleckét vesz. Megemlitendők még a templomban: Szent Liszt Ferenc sirja *Bösendorfertől;* id. Ábrányi Kornél emléktáb

ALAPITVA: 1900
DINNER A. EMIL
CUKORNAGYKERESKEDŐ
BUDAPEST VII, DOB-U. 18
TELEFON: JÓZSEF 423-73

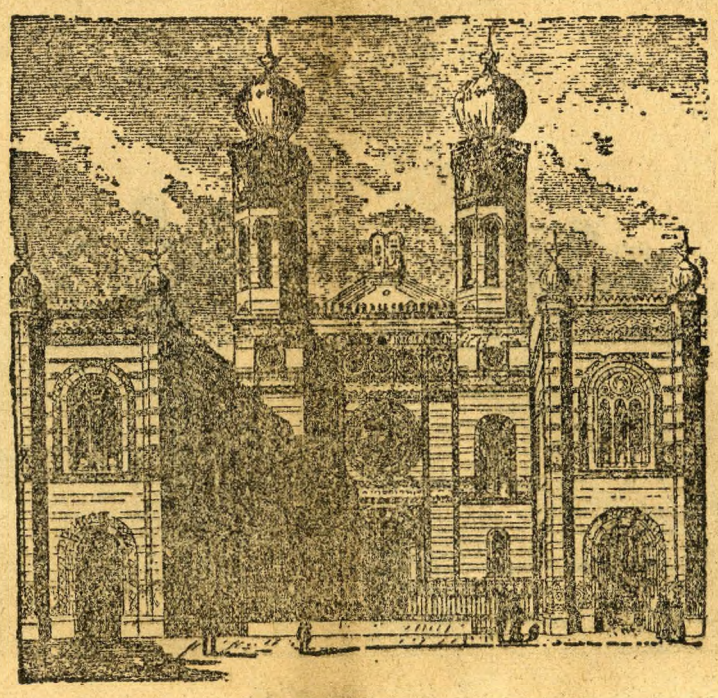

Dohányutcai templom

Alapitva 1869
Watterich Arnold
droguista
likőr- és rumeszencia-gyár
Budapest VII, Dohány-utca 5
Telefon: József 420-04

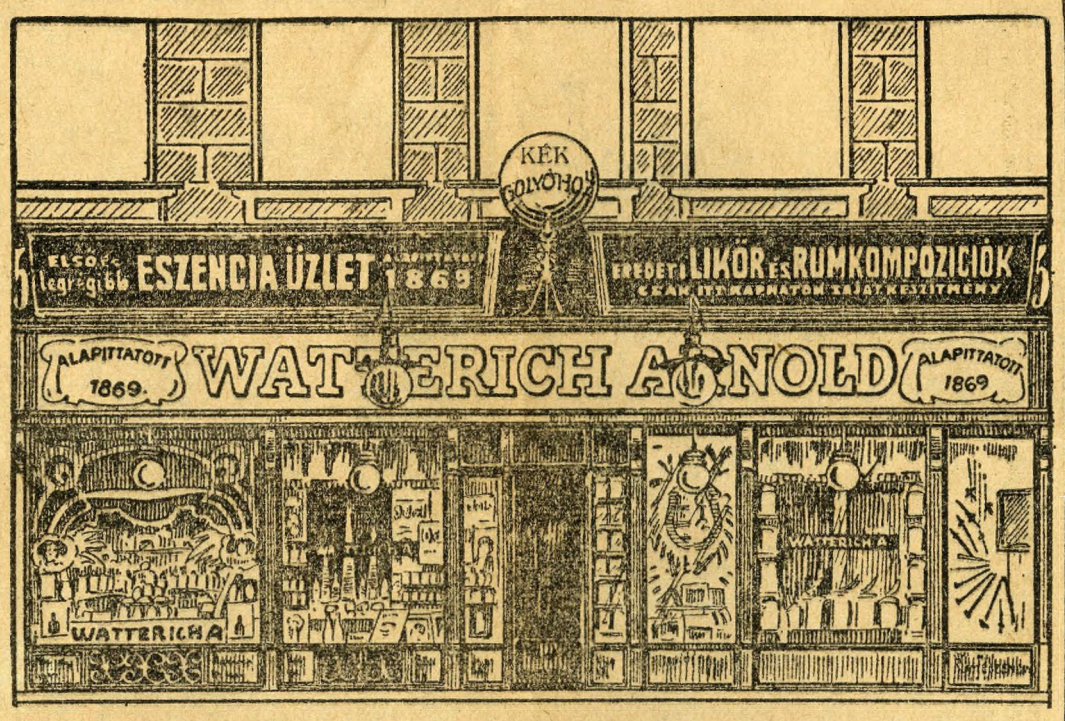

Meghonositója mindenfajta rum, törköly, szilvórium és legfinomabb likőrök hideg uton való házilagi előállitására!
A cég most ünnepli 60 éves fennállásának jubileumát!

lája makói márványból; Ellinger József híres tenorista siremléke, mely Eleázár szerepében mutatja a 175 éves müvészt.

— Az Erzsébetvárosban *három pályafő* van: az *erzsébetváros—jeruzsálemi*, az *erzsébetváros—lembergi* és az *erzsébetváros—óbudai* vasutaké; ezek mellett külön báránybőrdock és rongy-entrepot.

Mindaz, amiről itt szó van, alkalmas a ki-

Alapitva 1896
Egri és fia dr. Egri István
okl. gépé zmérnök
BUDAPEST, VII. ROTTENBILLER-U. 28 Telefon: J. 318-01
Központi fütés, vizvezeték, csatornázás és egészségügyi berendezések vállalata

figurázásra, a másik oldalon azonban meg kell állapitanunk, hogy itt nagyobbrészt monumentális épitkezésekről van szó, amelyek becsületére válnak mai korunknak is. Osztatlan megállapitás volt az, hogy az Erzsébetvárosnak egyik legstilusosabb épülete a dohányutcai izraelita templom. Ehhez is füződik egy általánosan méltányolt tréfás mondás, kétségtelenül olyan, mint maga a dohány

Epült 1842
Első Magyar Gőzfürdő
Budapesten VII. Kazinczy-utca 4

utcai izraelita templom. Eszerint az anekdóta szerint az idegenvezető végigkalauzolja áldozatát egész Budapesten Megmutatja neki a belvárosi plébániatemplomot:

— Ime, uram, Pest legrégibb temploma a katolikusok számára.

Megy tovább és elérkezik a Deák Ferenc-térre.

— Méltóztassék megszemlélni ezt a puri-

Alapittatott 1891
Feledy Sándor csillárgyára
Telefon: J. 416—42 Budapest VII, Dob-utca 63

tán egyszerüségü templomot a luteránusok számára.

Hasonlóképpen megmutatja a Calvin-téri templomot, amely a kalvinisták ájtatosságát szolgálja. Végül elérkezik a dohányutcai izraelita templomhoz:

— Ime, uram, a budapesti lakosság temploma.

Alapitva 1900
Fonal- és himzőipar
Részvénytársaság
Budapest, VII, Erzsébet-körut 24

Ismét az Orczy-ház

A hires-nevezetes Orczy-házról 1875 táján igy ir a kitünő *Hevesy* Lajos, aki az Orczy-házba, mint valami kis Krakkóba szeretne elvezetni egy müvészt:

«Emlékezem — irja —, hogy Pest legrégibb leirásaiban az Orczy-ház, mint a magyar főváros egyik legkiválóbb nevezetessége és nagyszerü diszépület minden turistának leg-

ALAPITTATOTT 1900
Földes Bertalan
BUTORNAGYKERESKEDÉS LAKBERENDEZÉSI VÁLLALAT
Budapest VII., Károly-körut 11

Alapítva 1888 évben
A kis madár is azt dalolja az ágon, Gáspár hajlekötő a legjobb a világon
Gyártja: GASPAR LAJOS, VII., Kertész-utca 33
Telefon J. 430-89

buzgóbb figyelmébe van ajánlva. Mi, mai nemzedék már ilyen olcsó hussal be nem érjük, sőt ellenkezőleg, adandó alkalommal szidjuk még a Thonet-udvart is, meg a Wurm-kaszárnyát. Egy festőművész azonban nem szidná az Orczy-házat, hanem elragadtatásában rögtön ceruzát rántana, azt az ódon épületet, azzal az egész furcsa élettel együtt, amely minden zegét-zugát betölti, mindjárt melegiben

Alapíttatott 1897 Díszéremmel és oklevéllel kitüntetve
Keresztesi Károly
kárpitos és díszítőmester
Budapest, VII, Rottenbiller-utca 6/a. sz.
(Rákóczi-út közelében)

ónba, papirba ruházná, hogy később kényelmesen feldolgozhassa.

Hogy hány udvara van a szokatlanul világoszöld épületnek, azt vajmi kevesen tudják, meglehet, hogy csak a házmester van ezirán tisztában, tulajdonosa aligha. Én se tudom. Néha összeszámláltam vagy hármat, azután huzamos ideig abban a hiszemben voltam, hogy három udvara van. Évek után története-

Denta ALAPÍTVA 1900
fogorvosi műszergyár
Telefon: J. 404-24
LÁVER FERENC
Budapest, VII., Nagydiófa-utca 15

sen megint revideáltam és ime, négy udvart találtam. Később aztán a negyedik udvarára megint nem tudtam ráakadni és még később a negyediket csak megtaláltam, de nem ám a harmadikat. Az Orczy-házban tehát mind a mai napig félhomályban botorkálok.

A járdán, kapuk aljában meg az udvarokon különösfajta ácsorgás uralkodik, tudniillik a szorgoskodó ácsorgás. A semmittevés mesterségét itt-ott határtalan sürgő-forgó tevékeny-

ALAPÍTVA 1914 Lőwy Oszkár
kézimunka és fonaláruháza
függönyök, ágyterítők
készen vagy rendelésre hozott anyagból is készülnek
BUDAPEST, VII., ISTVÁN-ÚT 35. SZÁM.
(Murányi-utcai oldalon) Telefon József 310-91.

séggel üzik, hogy azt lehetne gondolni, miszerint ez az egész nép eszét készül veszteni a tömérdek munkától. Vannak ott egyének, akik ásitásnál egyebet sem müvelnek, de ez az üzlet mégis egész nap elfoglalja teljes munkaerejüket. Mások, teszem, egy hajdan piros, most barnává tubákolt zsebkendőt alkalmaznak orruk szükségeihez és teszik ezt oly körülményességgel és akkora sorozatával a for

ALAPÍTTATOTT 1828
»MEGVÁLTÓ« GYÓGYSZERTÁR
Budapest VII, Rákóczi-ut 12. szám
Sip-utca sarok

malitásoknak, mintha a legfogasabb üzletet bonyolitanák le. Meg mások éppen csak vakaróznak, de annyira fontoskodva, mintha legalább egy ötmilliárdos kölcsön iránt egyezkednének. (Aranyforint világ volt még akkor.) Ez utóbbi, már minthogy nem az ekkora kölcsönök felvétele, hanem a vakarózás egyáltalában véve ennek a nagy háznak valamennyi

BUTOR Alapíttatott 1865
MÜLLER LAJOS
BUTORGYÁROS, DOHÁNY-U. 37

Már 68 éve
generációkat lát el kalappal, fehérnemüvel, nyakkendővel és egyéb uridivatcikkel
Csak Budapest, VII, Károly-körut 3 a sarkon
Kozma LAJOS

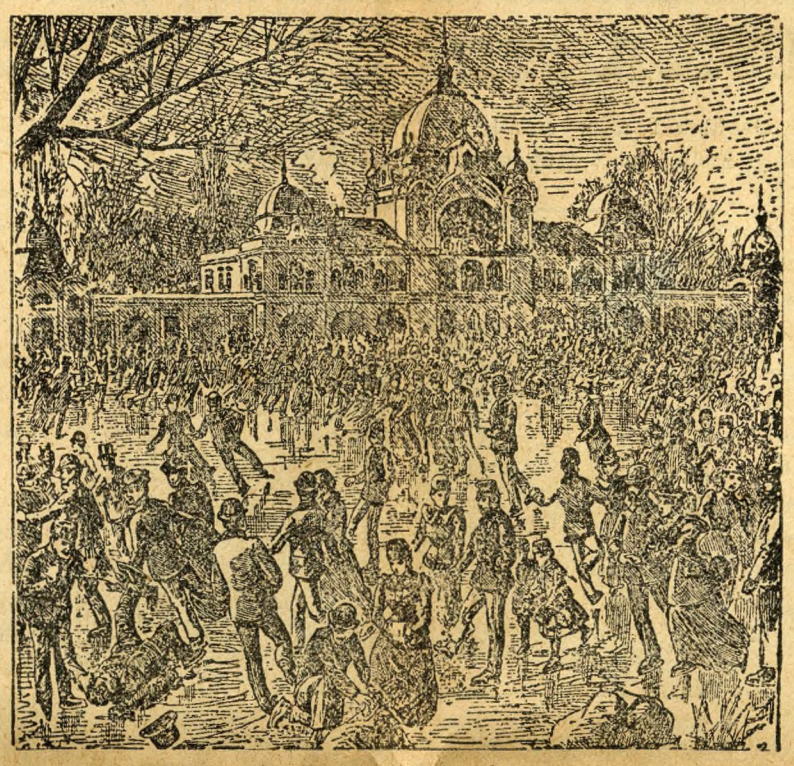

A régi korcsolyapálya

30 év:
Elkán Gyula
szűcs
Károly körut 19

Alapíttatott 1884
NAGY IGNÁC
szőlőszeti és borászati gépek és eszközök lerakata
Telefon: J. 415-15
Budapest, VII, Károly király-ut 9

dependenciájában épp oly kevéssé szokatlan, mint szükségtelen müvelet. Alkalmasint az éghajlattal jár.

Ez volt a komoly leirás. Lássuk most a humorosat.

1885-ben ugyanez a kitünő vicclapunk *Budapesti Kalauzt* közöl. Ez a *«nélkülözhetetlen kézikönyv, mellényzsebkiadás, nyilvános és magánhasználatra»*, már kevésbé pazar szójátékokban, ellenben zamatos humorgom-

Redőnyök
acélredőny, ablak faredőny, vászonredőny, napellenző-szerkezetek, kertisátrak, önmüködő atócsukók, ablakszellőző-készülékek, tolórácsok és az összes lakatosmunkák keszitése
NAGY MÁRTON lakatosáru és redőnygyártása Budapest, VII, Barcsay-utca 14. Telefon: József 442—13

bócai céltáblájául veszi az *Orczy-házat:*

— Az *Erzsébetváros* ugymond, a *városligettótól* keletre terül el. Legfőbb nevezetessége az, hogy egy klubja van a Terézvárossal: a VI—VII. kerületi kör. Ezen kör szép palotát épitett az Andrássy-utra adósságból, tehát valóságos circulus vitiosus. Ezen városrésznek egyedüli emlitésreméltó közintézete a *Hajléktalanok Menhelye,* mely a Rottenbiller-

ALAPÍTVA 1798
»ORCZY« KÁVÉHÁZ
VII., Károly körut 17

utcában talált menhelyet. A főváros *birói*ságai és jövendőbeli *vásárcsarnokai* itt szokták tölteni az éjszakát, régi panasz lévén hajléktalanságuk. Nemkülönben itt hajtják nyugalomra fáradt fejüket azok a *minisztériumok,* melyek még saját palota hijján vannak. Nevezetes épületek a dohányutcai neolog- és a rombachutcai ortodox zsidó templomok. Ezen imaházakban jámbor izraeliták könyörgik le az áldást az *antiszemiták* fejére, hogy a lá-

ALAPÍTTATOTT 1898
Stroh, Finkelstein és Gottlieb
Szivarkapapirok és hüvelyek, valamint rövid-, szövött-, norinbergi és diszmüáruk nagybani raktára
BUDAPEST VII., KÁROLY-KÖRUT 9

buk meg ne sántuljon.

— Sarkalatos nevezetessége e kerületnek az *Orczy-ház,* mely, hir szerint, *minden órában egy aranyat hoz* a gazdája konyhájára. Ezeket az aranyakat jutalomdijként szokták kitüzni a mondott házban nem található poloskák megtalálására.

— Ezen ház valóságos fészke a keresztényüldözéseknek. Nincs nap, hogy az «Egyen-

ALAPÍTTATOTT 1894
SCHIFFER ÁRMIN
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-U. 36.
a Hazai Fatermelő R. T. keretléc és keretgyártmányainak magyarországi bizományosa

lőség» cimü lap bujtogatásai folytán ne történnék valami baj. E surlódásokat mások a keresztények kihivó magaviseletének tulajdonitják. Egy harmadik nézet is van és pedig, hogy ama házban a negyedik udvarnak leghátsóbb balszegletében mérsékelt belépti dij mellett egy valóságos kitömött és spirituszban tartott szép keresztény példány látható

SCHLESINGER JOS.
KÖNYVKERESKEDÉS
Fennáll 30 év óta! Király utca 1. sz.
Vállal templomi arany himzéseket
A legelső hitközségek elismerő nyilatkozatai bárki által megtekinthetők

TOCH HUSFÜSTÖLDE
ALAPITVA 1882
KIRALY-UTCA 2
Felhivja a közönség figyelmét elsőrangu hentes- és virstiláru-különlegességeire a mindenkori legolcsóbb napi áron

és ujabban egy üvegburát is tettek a ritka tünemény fölé.

—A Király-utcán véges-végig sok orczyas házzal találkozunk. Az ezen épületekben lakók saját életük veszélyeztetésével ápolják a közegészségügyet. Nemkülönben rendkivüli összetartás észlelhető ezen lakóknál. Huszan is tömörülnek egy kis szobában. A tisztaságot

INGYÁRI ÁRBAN
Férfi fehérnemüek mérték szerint is
BALÁZS-NÁL
KAZINCZY-UTCA 28.

pedig önzetlenül átengedik a többi városrészek lakóinak.

— Nem csoda, ha a mosdatlan *Mózsi-Muzsa* itt érzi magát legjobban. *A szines (fekete, vörös és kék) macskák* miákolása tölti be éjjelenkint a levegőt, mely különben is tele van már mindenféle mikro- és makro kozmikus lényekkel.

BERMAN ÉS WILHEIM
ALAPITVA 1905
URI- ÉS NŐI DIVATÁRUHÁZA
KIRÁLY-UTCA 19. SZAM
Kötött-, szövöttáruk, férfi- és női fehérnemüek legolcsóbban
3020

Szinház, orfeum, zengerájt

Ugyanez a forrásunk egy későbbi számában hirt ad arról, hogy a macskák macskája, a Kék Macska, milyen vonatkozásban van az azidőben megejtett képviselőválasztásokkal.

A *Kék Macska* cimü müvészeti telepen, ugymond, az immáron leszületett törvény-

Cégalapitás 1906.
CORVIN-BUTOR
CSARNOK, VII, DOHÁNY-UTCA 39.
Részletfizetési feltételekben árban, minőségben utánozhatatlan!
Köztisztviselők állandó szállitója.

hozók éjjelenkint *határozatképes számban* szoktak lenni. A szinpad és a nézőtér közt diszruhátlan üzenetváltások történnek; *javaslatok* helyét *ajánlatok* foglalják el. Különben, mi természetesebb, mint hogy a *Kék Macska* creiben kék vér folydogál.

A *Kék Macskáról*, erről az európai hirü *zengerájról* megemlékeztünk a Terézváros monográfiája kapcsán, mivelhogy e nevezetes

ALAPITTATOTT 1890
HIKKER GYULA
RÉZ-, VASBUTOR-, SODRONYÁGYBETÉT-GYÁR
ÁGYNEMŰ, PAPLAN ÉS KÁRPITOS-ÁRUK
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 1
TELEFON: JÓZSEF 424-12

Világmárkák:
ALAPITVA 1867.
Rose d'Orient
Violette des Carpathes
Schön-féle Giant soap
Schön-féle Bath soap
Legkiválóbb hatásu és illatu krémek:
Orient rózsakrém
Kárpáti ibolyakrém
pipereszappanok, glycerin-, mandula- és borotvaszappanok a legnagyobb választékban.
Odontine fogkrém
KLEIN ÉS FIA
pipereszappan és illatszergyár r.-t.
kir. udv. szállitó, József főherceg Ottensége udvari szállitója
BUDAPEST VII, DOB-UTCA 11-13

A MUSICA Zongora- és Hangszerkereskedelmi rt.

Royal-épület, Budapest VII, Erzsebet körut 49

1909. évben alapittatott azon célból, hogy hosszabb időre szóló hitelek nyujtása révén a középosztály részére is lehetővé tegye zongorák és pianinók megvételét. Miután a cég valóban csak legjobb zongorákat hozott forgalomba, csakhamar közkedveltségnek örvendett. Később a zongorák bérbeadását is felvette üzletkörébe, majd pedig pianinók és angol ismétlőszerkezetü zongorák gyártására rátért.

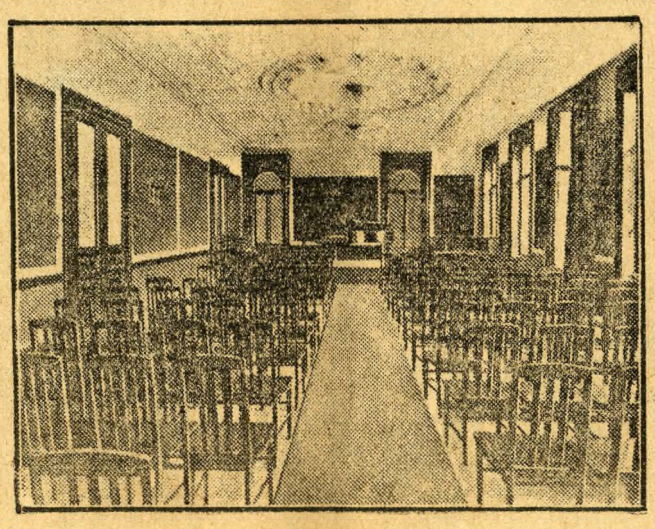

A magyar zongoragyártás terén ma a legelső sorban áll, ugy hogy ma e réven a közép osztály is hozzájuthat szingazdag, nemeshangu, finom mechanikáju zongorákhoz, melyek semmivel sem maradnak a jeles külföldi gyártmányok mögött.

E kép a MUSICA kitünő akusztikáju kamaratermét mutatja, mely kiváló Grotrian—Steinweg zongorával van felszerelve, kamara-koncertekre kiválóan alkalmas és erre a célra az előadóművészek egyre gyakrabban igénybe is veszik.

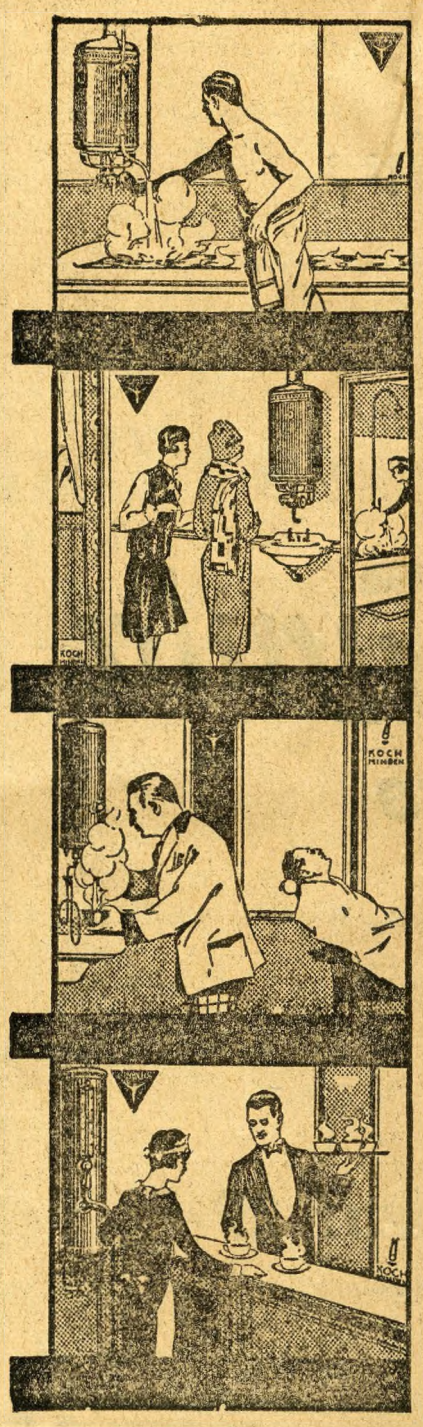
JUNKERS
PROF. JUNKERS
GÁZ-FÜRDŐKÁLYHÁI
és egyéb
MELEGVIZ-KÉSZÜLÉKEI
VILÁGHIRÜEK
és elismerten
A LEGJOBBAK
Minden szerelőcégnél kaphatók!
Képes ismertetőt kivánatra dijmentesen küld a vezérképviselő:
UNGÁR LÁSZLÓ
Budapest VII, Damianich-utca 26/b
Telefon: József 419-72

LEGSZEBB PAPLAN LEGJOBB PAPLAN LEGOLCSÓBB PAPLAN
Alapittatott 1854
KÁRPITOSÁRU, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRA
Szőnyeg, pokróc, függöny, ágy- és asztalteritők, nyugszékek minden kivitelben kaphatók
GICHNER JÁNOS
BUDAPEST, VII, ERZSÉBET-KÖRUT 20. SZ.
Nagy katalógust 40 fill. ellenében postán bérmentve küldök

macska *a Király-utcában dorombolt.* Most pedig, hogy megbeszéltük az Erzsébetvárosnak a Terézvárostól a Király-utca vágányán történt elszakadását, meg kell oldanunk a problémát, vajjon 1873-tól kezdve *hová való kerületi illetőségü* volt ez az alaposan megvénült cica, amely körülbelül egyidős volt a mult századdal. Tanuvallomások alapján hiába

ALAPITVA 1903
KECSKEMÉTI ÁRPÁD
Budapest VII, Rottenbiller-utca 48
Telefon: J. 365—46
Sütő- és cukrászipari gépek, kórházi és szanatóriumi konyhagépek
Több kiállitáson kitüntetve!

igyekeztem eldönteni ezt a kérdést. Az öreg urak, akiket megkérdeztem, rendszerint csak arról tudtak nyilatkozni, hogy a Király-utca *jobb vagy baloldalán* volt, de hogy *merre felé menet*, azt már nem tudták megmondani. A *blaui-kaccba menet*, felelték. Az lett az érzésem, hogy e hires lokálba minden földrajzi és közigazgatási ismeret nélkül oda lehetett ta-

Alapittatott 1912
Kont Oszkár
szikvizgépgyár és szifonfejöntőde
(Cégtulajdonos: Frincz I.)
Budapest, VII, István-ut 9—11

lálni. Egy 1857-es cimjegyzék azonban segitségemre jött. Ebben megtaláltam, hogy a *Blaue Katze* pontos cimét *Király-utca 17-es* számmal — ez pedig az Erzsébetvárosba esik — és *Hollocher* urral, a tiszteletreméltó tulajdonossal. Hollochert csak azért kell az utókornak sajnálnia, mert neki *mulatirozó Bachhuszárok* pénzét kellett zsebrevágnia, holott

51 ÉV ÓTA TOLLAS
ÁGYTOLL KERESKEDÉS GŐZTISZTITÁS KÖNIG ADOLF KIRÁLY-UTCA 10
Legolcsóbb bevásárlási forrás!
Kész ágynemü
Divánpárnatoll kg P 4.—
Tisztitás 2 órán belül
TELEFON: AUTOMATA 276—06

jobb ugyanezt a lumpoló főszolgabirókéval megcselekedni.

E nevezetes történelmi megállapitás után a szives olvasó elnézését kell kérnem, hogy *szinházat, orfeumot és zengerájt* irtam e kis alfejezet cimébe, ellenben nem tartom meg azt a sorrendet, amelyet e komoly muzsa megbecsülésképpen magam állitottam fel. Tréfánkivül: a történelmi sorrend az, amelyet

Alapittatott 1896-ban
Süss és Friedmann
szikvizgyárakat berendező vállalat
A párisi kiállitáson kitüntetve
A londoni kiállitáson kitüntetve
Budapest, VII, Rottenbiller-utca 32
Telefon: J. 315-76

ALAPITVA
1880-BAN

BIEN S. FIAI
MARGARINGYÁR

BUDAPEST, VI
NAGYDIÓFA-UTCA 7
TELEFON: JÓZSEF 428—18

valóságban követek. A szinpad őstörténelme azt mutatja, hogy először voltak a *zagyva pantomimek*, azután a lassan differenciálódó *komédiák* és csak végezetül a komoly, lestilizált *tragédiák*. Az Erzsébetvárosban is azt tapasztaljuk, hogy első volt az aféle muzsa, mint a Blaue Katze, amely *muritátoktól parkettáncig* mindent produkált.

A Blaue Katz megszüntével aztán jöttek egyéb zenés kávéházak, amint pl. *Mandl-kávéház, Tátra-kávéház* stb., csodálatosképpen, mind a Király-utca erzsébetvárosi oldalán. — Azután jött egy nagy haladás: az Erzsébetváros erős galoppot vágott ki a *szinpadi hegemónia* felé. Ez teljességében nem sikerült

1881-BEN ALAKULT

A Budapesti Borbély, Fodrász és Parókakészitő Ipartestület

Jelenlegi elnöke: KONTRÓ JÁNOS. Budapest, VII. ker., Csengery-utca 15. saját s ékházában vannak elhelyezve irodái, a székház jövedelme az elaggott fodrászmesterek segélyezésére és támogatására szolgál. Sok-éle jóléti intézménnyel rendelkezik mint pl. temetkezési egylet, amely a tag elhalálozásakor a hátramarado taknak 600 pengőt juttat, továbbá a magas szinvonalon álló szakiskolák, ahol évente tőb- **száz fodrász nyer te jes kiképzést. A tagok a tagsági** díj ellenértekeképpen ingyen kapják a testület hivatalos lapját, a „FODRÁSZ UJSÁG"-ot, amely minden oldalra kiterjedő figyelemmel tárgyalja és illusztrálja a szakmában előforduló eseményeket.

ugyan, *Beöthy László* és *Bálint Dezső* szin házalapitásai azonban mindenesetre vaskos fejezetet foglalnak el a budapesti szinpad történetében. Igy jutott az Erzsébetváros a *Magyar Szinházhoz*, a *Király-Szinházhoz* és a *Royal-Orfeumhoz*. Számtalan forró este volt ezeken a szinpadokon. Ezt csak *kánikulában* nem ismerte el néhai Bálint Dezső, aki plakátokon tette közhirré, hogy *bundába járok a Royal-Orfeumba*, lévén ott a helyiség ideális temperaturája. Bálint különben is a legötletesebb hirdető volt. 1910 táján szemébe tünt, hogy a hengeralaku plakátoszlopon a plakátok *egy tenyérnyi csikot* hagynak ki hosszal végig; fogta magát pár koronáért kibérelte néhány esztendőre ezt a helyet és innen kápráztatta el minden járókelő szemét a legötletesebb hosszu sovány Royal-Orfeum reklámokkal.

Külön specialitása az Erzsébetvárosnak a *Newyork-kávéház*, amelyhez fogható kávéház Newyorkban sincsen, sőt az egész világon sincsen. Valamikor az egykori Angol királynészálló épületében (e szálló kora előtt) volt *Kemnitzer-kávéházat* mondták Európa legszebb kávéházának, most a Newyork vezet. A Newyork most fordul negyedik évtizedébe. És hol van attól az idejétől, amikor csak *márványoszlopairól és laskás kávéjáról* volt nevezetes. A Newyork ma vendéglő, kávéház és az összes muzsák gyülekező helye. Ilyennek képzeltük Offenbach mester utmutatása alapján valamikor az Olimpust is: idejárnak az istenek és istennők produkálni magukat, no meg falatozni nektárt és ambróziát.

Az Erzsébetváros egyébként a *barok* városa is. A Lipót- és Terézvárosban vannak a *bárók*, az Erzsébetvárosban a *barok*. A *barok* nem mennek a *bárókhoz*, tehát a *bárók* elmennek a *barokba*.

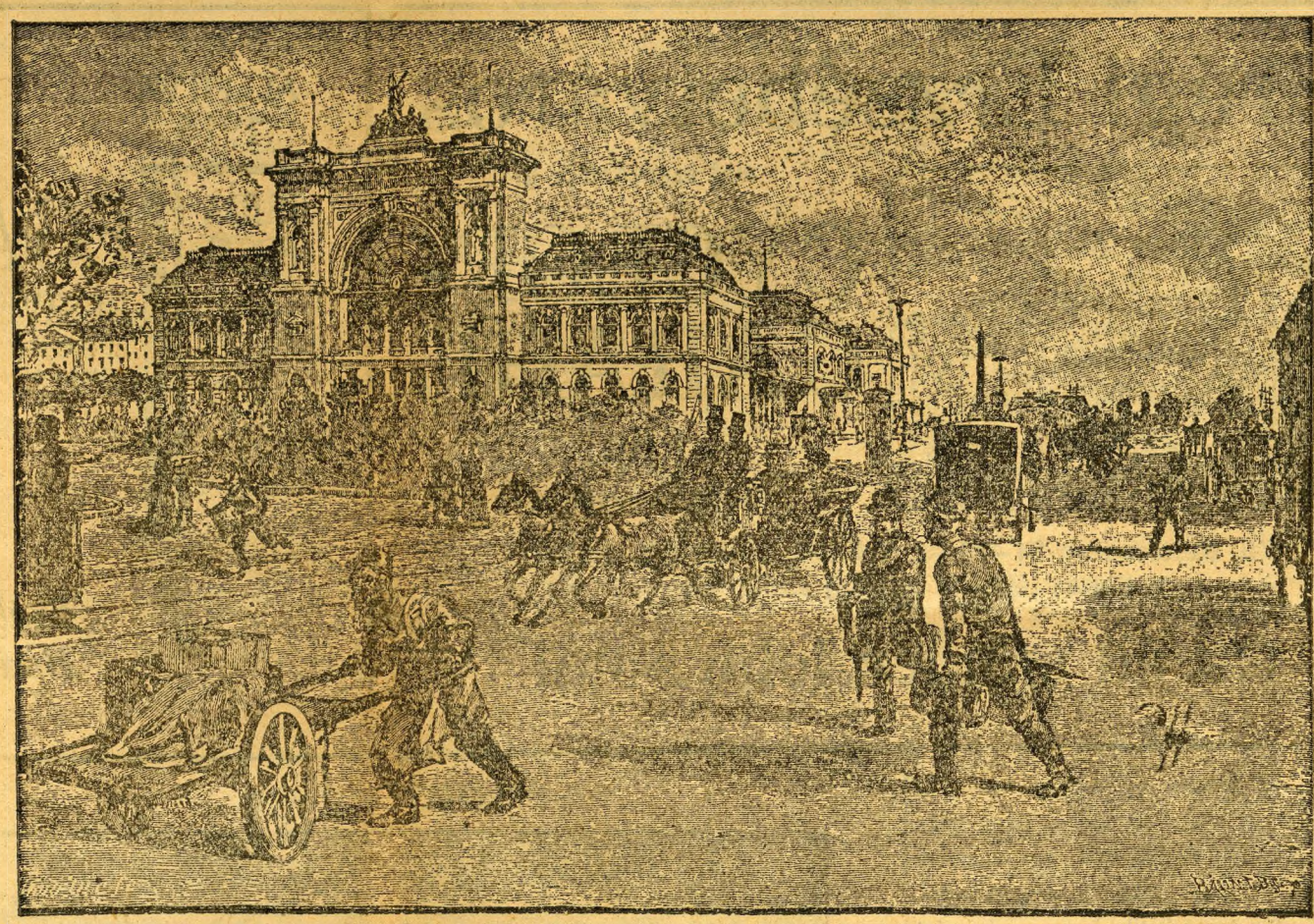

A keleti pályaudvar az automobil-korszak előtt

Az Erzsébetváros, mint kereskedelmi központ — Az Erzsébet-ut problémája

Az egész nagy Budapestnek s ezenközben az Erzsébetvárosnak is egyik legérdekesebb része a Rákóczi-ut, amely még nemrégiben a Kerepesi-ut nevet viselte. *Gerő* Ödön, aki *Viharos* álnéven irt fővárosi karcolatokat, 1890 táján igy jeleniti meg előttünk a Kerepesi-utat:

«Jobbról Józsefváros, balról Erzsébetváros, egészben Amerika. Tisztességes és humbug, munka és parasztfogás, feslettség és templom, csapszék és nagyszálló, palota és viskó, művészet és hundabanda, kórház és csodadoktor, tolongás, taszigálás, nyüzsgés, kocsisok kiabálása, lóvasut csengetése, szekérdübörgés, fogatok robogása, siketitő zaj, por, szemét, füst — ime a Kerepesi-ut pillanatnyi felvétele.

ALAPITVA 1893 SAJÁT HÁZ

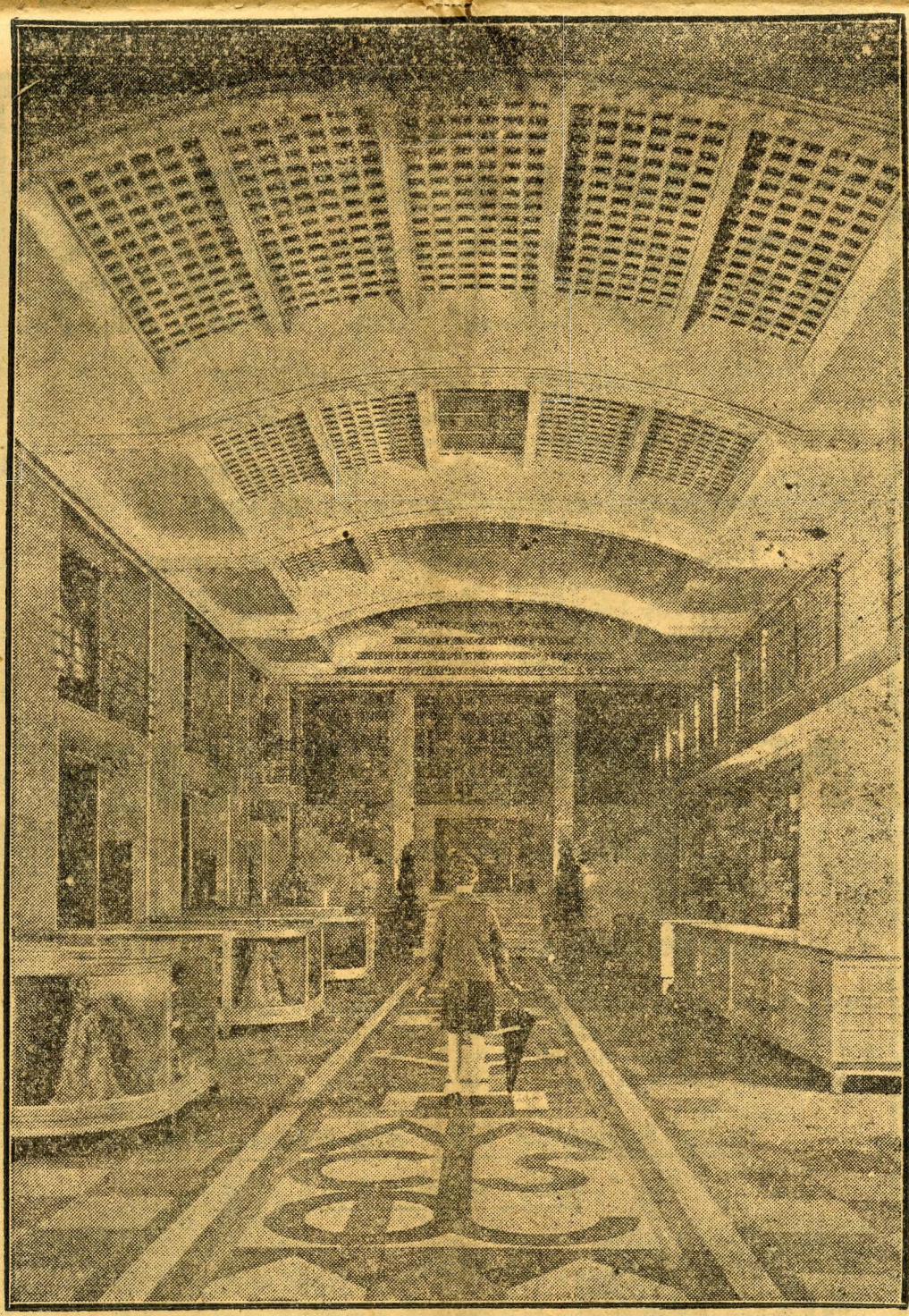

DIVATCSARNOK
ÚJJÁALAKITOTT ÁRUHÁZÁNAK EGYIK RÉSZLETE

A művészies munkáiért ezüst éremmel kitüntetett
ELITE
kézimunkaház
VII., Erzsébet körut 23.
(Bejárat a Wesselényi-utcából)
karácsonytól ujévig mélyen
leszállitott árak
mellett árusitja dus raktárát
és hozott anyagból is vállal

Az elején szinház, a végén temető, közepében templom, kórház és börtön. Az élet utjának megtestesitése: élvezet, bünbánás, bünhődés és megpihenés. Négyfelvonásos tragédia, amelyet minden ember végigjátszik s melyet mindenki végignézhet a Kerepesi-uton. Csakhogy senkisem nézi, mert a Kerepesi-uton senkinek sincs érkezése a nézegetéshez. Itt mindenki siet. Az Andrássy-uton sétálnak, a Köruton mennek, a Kerepesi-uton sietnek. Az elsőn munka után sétálnak, a másikon munka után mennek, a harmadikon annak elébe sietnek. Ha másutt irigylik azokat, akik nem dolgoznak, itt lenézik is, sajnálják is őket. A munka imádság és temploma a műhely. A munkátlanságé a kávéház. A Kerepesi-ut az első imádkozóinak zarándokutja.

Közhellyé lett már az a mondás, hogy Keletnek, Nyugatnak Budapesten van a találkozója. Nos, akkor a Kerepesi-uton fognak kezet. Hanem Dél és Észak nem hiányoznak a találkozónál.

Mind a világrészt kicsinyben is, nagyban is feltalálhatjuk Budapesten. Európát az Andrássy-uton, Ázsiát a Városházán (!), Amerikát a Kerepesi-uton, Ausztrália emberevőit a börzén. Csakis Afrika hiányzik a kollekcióból, amin senki sem csodálkozik. Hiszen az afrikai klima nem való az olyan embereknek, akik hajat hordanak a fejükön.

Ha a Király-utca Szodoma, a Hatvani-utca Sybaris, ugy a Kerepesi-ut Bábel. Csakhogy itt nem a földtől ég felé törekszenek, hanem a levegőből a föld felé, hogy meggyökerezzenek benne. Tót napszámos, német munkás, olasz kőfaragó, görög datolyás, svéd gyufásgyerek, francia guvernáns, cigány muzsikus, lengyel kaftános, rác disznókereskedő, magyar atyafi, bolgár zöldséges és kinai mandarin békés egyetértésben taszigálják egymást. Ha másutt szemesé a világ, itt jobb szemtelennek, de még jobb tyukszemtelennek lenni. A Népszinházig a *Pardon!* járja, azután a *No!* ami szebben is hangzik, könnyebben is megérthető. Ha a Lipótvárosban valakinek a lábára lépsz,

A régi Erzsébetváros

mai szenzációja a

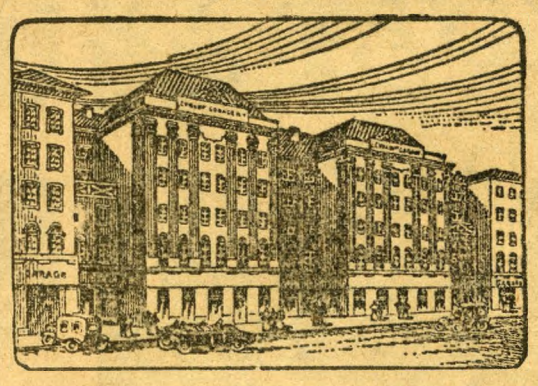

CYCLOP-GARAGE

500 kocsiférőhelylyel

VII, Kertész-utca 24—28. sz. Telefon: József 372—93, 95
Portás (éjjel is hivható) J. 372—94

Ott áll minden jobb auto!

ALAPITVA 1915

BUDAPESTI ÉGÁRUSITÓ RÉSZVÉNYTARSASÁG

BUDAPEST, VII, NAGYDIÓFA-U. 3
TELEFON: JÓZSEF 322—04

Szállit minden mennyiségben műjeget Budapesten és az egész országban!

pardonodra az áldozat udvariasan mosolyog és olyan *Kérem, kérem*-et mond, hogy nagy hajlandóságot érzel a nyájasan mosolygónak szivességből a másik lábát is megtapintani. A Kerepesi-uton megeshetik, hogy pardonodat *Az öregapád!* kijelentéssel veszik tudomásul.»

Az Erzsébetváros a Belvárost követőleg a *legcentrálisabb* része Budapestnek, ha pedig csak Pestet vesszük számitásba, ennek valóságos *centruma*. Az Erzsébetváros mint *keres kedőnegyed* első helyen áll. Itt nemcsak az

UNGÁR SÁRI
MŰVIRÁGÜZLETE
Budapest, VII, Rákóczi-ut 14. Telefon: J. 301-3.

Alapitva 1915

Menyasszonyi mirtusz-koszoruk, fátyolok, tejdiszek, menyasszonyi és koszorusleányi csokrok

Erzsébet-körut fényes kirakataira, nemcsak a *Király-utca* és *Rákóczi-ut* óriási forgalmára kell gondolnunk, hanem arra is, hogy ebben a kerületben *az utcák többsége: kereskedelmi utca*, még pedig olyan, amely szinvonalát mindjobban *emelni igyekszik*. Ezek közé tartozik a sokat emlegett *Dob-utca* is, a mely ghettó-utca jellegétől felküzdötte magát oda, hogy olyan helye lett a *régiségkereskedésnek*, ahová a legelőkelőbb gyüjtők is kötelességüknek érzik elfáradni — autójukon.

Az Erzsébetvárosban vannak *gyárak, bankok, uj külső városrészek, villatelepek*, minden van itten s ebben a mindenben van *egy nagy megoldatlan probléma is*. Az Erzsébetváros egy hatalmas, izmos végtagokkal rendelkező atléta, avagy egy olyan dáma, akit bizonyos világitásban világszépnek lehet mondani; de mindkettő teste horpadtmellü; mindkettő tüdejét félti, levegő után kapkod.

Ez különösen az ugynevezett *belső Erzsébetvárosra* vonatkozik, tehát a Károly-körttől az Erzsébet-körutig terjedő részre. Ez a rész kimaradt a modern városrendezésekből. Nagyon uj volt ahhoz, hogy ugy *végiggázoljanak* rajta, mint például ahogy végig kellett gázolni az ősi Belvároson, hogy modern város lehessen belöle. Az is baj volt, hogy az *Andrássy-ut* megépitése olyan nagy megmozdulás volt, hogy közvetlen közelében nem merte a polgárság *megismételni*. De mindenkor érezték, hogy szükség van rá. Utaltunk arra, hogy Magyarország Budapestre befutó uthálózata szolgáltatja tulajdonképpen a Budapestet ré-

Cipő-
különlegességek

TIMÁR DEZSŐ
cipőáruháza

BUDAPEST, VII
Dohány-utca 45
Palace mozi mellett

ALAPITTATOTT 1908

Royal-Orfeum

EMIL LUDWIG

GOETHE

Forditotta: TUROCZI JÓZSEF

Az 588 oldalas, finom fehér fa mentes papirra nyomtatott és 21 ritka Goethe-képmelléklettel ellátott kötet ára

füzve P 12.60,
legfinomabb angol vászonkötésben P 16

Ludwig Goethejében páratlan módon egyesül tudományos meg lapozottság és müvészi forma. Izgalmas, ball dikus képekben jeleniti meg a németség legnagyobb lángelméjének külső életét, nyomon követi, intuitiv szemmel elemzi kimerithetetlen belső gazdagságát.

NAPOLEON

Forditotta: TURÓCZI JÓZSEF

21 ritka Napoleon-képmelléklettel ára

füzve P 12.60,
legfinomabb angol vászonkötésben P 16

Az eddigi kutatások felhasználásával száz meg száz levél, emlékirat és egyéb forrás alap án drámai közvetlenséggel és páratlan nyelvképzelettel eleveniti meg Napoleont, az embert, a hadvezért, az államférfiut

A két hatalmas kötet ára fokban P 32

Havi részlet P 5

Kapható minden könyvkereskedésben és a kiadó

Dick Manó könyvkereskedésében

Budapest, VII, Erzsébet-körut 14. szám

szekre osztó sugárutakat. Ezek a sugárutak egyszersmind légcsatornák is. Igaz, hogy az Erzsébetváros is két ily sugárut közé esik, a kettő közt levő utcák ellenben annyira szükek és tulzsufoltak, hogy egy félszázad óta nem vitás, hogy az összes szempontok megkivánnak egy hatalmas, széles *Erzsébet-sugárutat*.

Hol legyen az Erzsébet-sugárut? Volt róla szó, hogy a *Wesselényi-utca* szélesbittessék ki Erzsébet-sugárutté. E szélesbités nyomai az uj épitkezéseknél már láthatók. Azután az Erzsébet-sugárutból *Erzsébet-ut* lett, tehát térben és irásban rövidebb valami. Ilyent terveztek a *Király- és Dob-utca* között, majd mindinkább előtérbe tolult az a gondolat, hogy az Erzsébet-ut a Károly-körttől, mint teljesen uj utvonal, csak a *Klauzál-térig* terjedjen.

Mind e tervekkel szemben 1928-ban az a teljesen uj gondolat került szőnyegre, hogy Erzsébet-utként *a Rókus-kórháztól a Deák-térig egy diagonális ut épüljön*, amely *levegőt, kereskedelmet és közlekedést* hozzon a belső Erzsébetvárosnak s ezáltal az egész fővárosnak. Ezáltal el lesz érhető a *Rákóczi-ut tehermentesitése* is. Ez kétségkivül megfontolandó terv, bár nem oldja meg teljesen az Erzsébetváros közlekedési mizériáit. E részben a *belső* és *külső* Erzsébetváros együtt szenvednek. Ezen a meglevő villamosvonalak *kiépitésével* és a jóegynéhány *autobuszvonal beállitásával* lehet csak segiteni.

Az én karrierem

Nagyon, nagyon régen egy kis tolnamegyei faluból, aminek a neve Pincehely, elindult egy 19 éves fiatalember. Ezt a legényt *Elkán* Gyulának hivták és egyáltalában nem volt nevezetes ember. Elindult, mert hatéves korában olvasott egy mesét Párisról és elhatározta, hogy ha törik, szakad, megnézi ezt a csodálatos Párist.

Az apja egy szegény vidéki szücs volt, tizenöt gyerekkel, akik közül hat fiu volt és öt szücs.

S a fiatalember, aki elindult, az — én voltam.

Nekiindultam Párisnak, pedig kaptam egy levelet, a levélben egy novellát, aminek Malonyay Dezső volt a szerzője. A novellát egyik «szerelmem» küldte s arról szólt, hogy *Páris-*

Alapitva 1881

Wild Lipót utóda
férfiruhaáruház

Telefon: J. 311—93

Budapest, VII, Rákóczi-ut 40

ALAPITTATOTT 1912
Szép asszony
szép lesz a lakása
ha nagyonyet nálam vásárolja
LŐWY ARTHUR
kézimunkaüzlet. Király-utca 15

ban a Szajnába ugrik valaki, aki magyar és tüdőbetegek. Az a kislány, aki ezt a novellát küldte, el akart ezzel tántoritani az utazástól. De én fiatal voltam, ugy éreztem, hogy enyém a világ. Még nagyobb hittel ültem bel a harmadik osztályba.

Aztán megkezdődött Párisban a munka. Pár éven át csak tanultam, csak néztem s amikor már ugy éreztem, hogy a szememen át nagyon sokat szivtam magamba, akkor párisi levegővel a tüdőmben, egy hatalmas kultura emlékével a szivemben hazajöttem. Budapestre, a Balkán közvetlen közelébe, ahol nem volt senki, aki megfogta volna a kezemet és vezetett volna.

ALAPITVA
1909
SEEGER JÓZSEF
JAVITÁS
HANGOLÁS
ZONGORA-KÉSZITŐ
MESTER
BUDAPEST. VII. DOB U. 5.
TELEFON-J. 372-51.

Harminc esztendővel ezelőtt volt ez. Egyedül álltam és azt mondtam: *hajrá!* S ezzel a *szücs és tüdőbeteg.* Az is benne volt a novellában, hogy *Párisban a magyar szücsök mind* hajrával alakitottam meg üzletemet az Orczy házban. Az öreg ház gondnoka akkor *Hódossy* Imre volt, a hires Tisza-párti politikus. Tőle vettem ki az üzlethelyiséget s amikor meghalt, kibéreltem a lakását is.

Az üzlet évről-évre nagyobb lett s most, ha visszanézek, egy harmincesztendős multat látok. Harmincéves küzdelem az életért, néha a napi falatért, a becsületért, tisztességért Közben tizévi háboru, forradalmak, felfordulás. *Az egész együtt az én harmincéves háborum.* Sebeket kaptam és sebeket adtam. Sut togtam és kiabáltam. Verekedtem, védekeztem, szaladtam, nevettem és féltem, de soha meg nem ijedtem. Imádkoztam és átkozódtam, de sohasem akartam más lenni, *mindig csak ember, tisztességes magyar iparos.* Sikerült-e, nem tudom.

De az bizonyos, hogy amikor én kezdtem harminc évvel ezelőtt, Budapesten nem volt szücsipar és ma Budapest nemzetközi értelemben is előkelő helyen áll. A pesti szücsök versenyképesek, jóhirüek és nevük van az egész világon. Hogy ez az én érdemem, azt nincs jogom mondani. De szerénytelenség nélkül állhatok az uttörők közé én is, az Elkán cég harminc esztendős multjával.

És ennek a harmincéves multnak nagyon szerény helyet kérek. Csak azt kérem, engedtessék meg nekem, hogy büszkén érezzem magam a magyar szücsiparhoz tartozónak és a következő években is a mult becsületével és tisztességével szolgáljam a közönséget Mert az én programmom: *a multam.* *Elkán Gyula*

Forgalom a Király-utcában 1869-ben

ALAPITVA 1889
DIÓSY JÁNOS
Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 24. szám
(Az Uránia szemben)

A kereskedelem az Erzsébetvárosban

Az Erzsébetváros ma a főváros legforgalmasabb kerülete. Mind a két pályaudvar forgalma jórészt az Erzsébetvároson keresztül bonyolódik le s igy nem lehet csodálni, ha az Erzsébetváros a főváros kereskedelmének egyik fontos centruma lett. Sőt a háboru éveiben egész határozott áramlat volt érezhető a nagykereskedelem bizonyos részének az Erzsébetvárosban való tömörülésére. Az Erzsébet-köruton egymás mellett sorakoznak a szebbnél-szebb detailcégek, világvárosi nivóju üzletek a legkülönbözőbb szakmákból, főként az uri- és nőidivat köréből.

ALAPITTATOTT: 1890
CSILLÁR-GYÁR
ELEKTRA CSILLÁR-GYÁR
ELEKTRA
CSILLÁRGYÁR
VII, DOB-UTCA 42. SZ.
Mária Terézia üveg-, francia-, bronz- és antikcsillárok gyártása

Oldalszámra menne, ha az Erzsébetváros összes kereskedőcégeit fel akarnók sorolni. Meg kell elégednünk azzal, hogy rövid összefoglalásban közreadjuk — alfabetikus sorrendben — az erzsébetvárosi kereskedőtársadalom elitjét, a régibb cégeknél zárójelben megemlitve az alapitás évszámát is.

Anger Antal kádármester, Klauzál-tér 4 (1888).

Antikart szőnyegek, régiségek, Dob-utca 31 (1870).

Balázs fehérnemügyár, Király-utca 27.

Benesch Ferenc elektrotechnikai vállalat, Baross-tér 18.

Berman és Wilheim uri-, nőidivat, Király-utca 19 (1905).

Bien S. Fiai margaringyár, Nagydiófa-utca 7 (1880).

Bleier és Weisz, Károly-körut 7 (1885).

Bloch és Fischer norinbergi áru, Károly-körut 13 (1882).

Borbély, Fodrász Ipartestület, Csengery-utca 15 (1881).

Brand esernyőgyár, Király-utca 16 (1898).

Bródy Lajos kesztyüs, Rákóczi-ut 28 (1904).

Budapesti Jégárusitó Rt., Nagydiófa-utca 3 (1915).

Ajándékul Del-Ha cipőt adjatok
13.50
19.50
Arany brokát estélyi cipő 19.50
Ugyanaz ezüst 22.-
Női pujama házicipő orosz prém szegélylijel divat színekben 13.50
6.50
Női bevezető házicipő bőrkalppal 6.50
Ugyanaz, férfi 7.-
17.-
Női lakk pántos cipő 17.-
Kivágott tánc cipő 22.
12.50
Női bőr házicipő fekete színben 12.50
Ugyanaz, barna piros 13.50
14.50
24.50
Férfi fekete box félcipő rámánvarrott 24.50
17.-
1a Melton csatos meleg cipő
6.-
Filc házicipő divat színekben. 31-35-ig 6.-
36-39- 7.50
12.-
1a hócipő 12.-
Wimpassing 14.50
Tatorn 15.50
19.50
ERZSÉBET-KÖRÚT
28.
RÁKÓCZI-ÚT
6.
FIÓKOK: CEGLÉD ESZ TERGOM GYŐR KECSKE MET KAPOSVÁR PÉCS
NAGYKORC CÉGEK SZÉKESFEHÉRVÁR SZOMBATHELY

ALAPITTATOTT: 1903.
SCHWARCZ BERTALAN
MŰKERESKEDŐ
BUDAPEST, VII., DOB-UTCA 2
TELEFON: JÓZSEF 415—68

Olcsón és jól részletre is
bőrgarniturát, szalongarniturát, ebédlőszéket
csak
SZÜCS A.
kárpitos-mesterné
Károly-körut 5
Alapitva 1896

Tiszta, agyag- és iszapmentes, vasbetonmunkánoz is alkalmas

DUNAKAVICSOT
ÉS
DUNAHOMOKOT

szállit waggontételben és kocsifuvarban

FLEISCHMANN ANTAL

dunakotrási és gőzhajózási vállalat

Budapest, VII, Károly-körut 17, I. 20

Tel.: József 465-62 és József 465-63

Budapesti rakodóiról, Adony-Dunapartról legolcsóbban Dunántulra

Baja-Dunapartról, Mohács-Dunapartról minden mennyiségben

Posztókereskedelmi Vállalat

Budapest, VII, Károly-körut és Wesselényi-utca sarkán

Férfi- és női szövetek, bélésáruk eladása nagyban

Corvin bútorcsarnok, Dohány-utca 39.

Cyclop Autogarage, Kertész-utca 24/28.

Del-Ka cipőkülönlegességek, Rákóczi-út 6 és Erzsébet-körut 28.

Denta fogorvosi műszergyár, Nagydiófa-utca 15 (1900).

Diana-gyógyszertár, Károly-körut 5 (1895).

Dick Manó könyvkereskedő, Erzsébet-körut 14.

Dinner A. Emil cukornagykereskedő, Dob-utca 18 (1900).

Dinner Mór fűszer- és gyarmat-nagykereskedő, Sip-utca 17 (1900).

Diósy János szerszám és konyhaszerek, Rákóczi-út 24 (1889).

Dóczi Mór cipőáruház, Rákóczi-ut 10 (1899).

Egri és Fia Egri István dr., okl. gép.-mérnök, Rottenbiller-utca 28 (1896).

Elektra csillárgyár, Dob-utca 42 (1890).

Elite kézimunkaüzlet, Erzsébet-körut 23.

Elkán Gyula szűcs, Károly-körut 19 (1898).

Még a háboru előtt alakult egy érdekes célu vállalat, mely az egész világra kiterjedő szervezettel a

FELTALÁLÓK

gyakorlati értékű találmányainak értékesitését, kiaknázását tüzte ki feladatául. A munkaprogramm alapját képező kitünő terv folytán számosan vannak,

AKIK VAGYONHOZ

jutottak e réven. A vállalat neve **SZABADALMI RT.** A Szabadalmi Rt. találmányokat szabadalmaztat, értékesit mindenütt a világon.

Sokan igy exisztenciához

JUTOTTAK

A háboru után az értékesitési lehetőségek erősen megcsappantak, ehhez képest a vállalat keretei szükkebbre húzódtak össze. Mindazonáltal ma is azt a hasznos működését fejti ki, mint azelőtt és a feltalálók saját jól felfogott érdeke, hogy mielőtt még bárminő költségekbe vernék magukat, elsősorban tanácsért a **SZABADALMI RT.-hoz (Budapest, VII., Károly-körut 7. szám)** forduljanak.

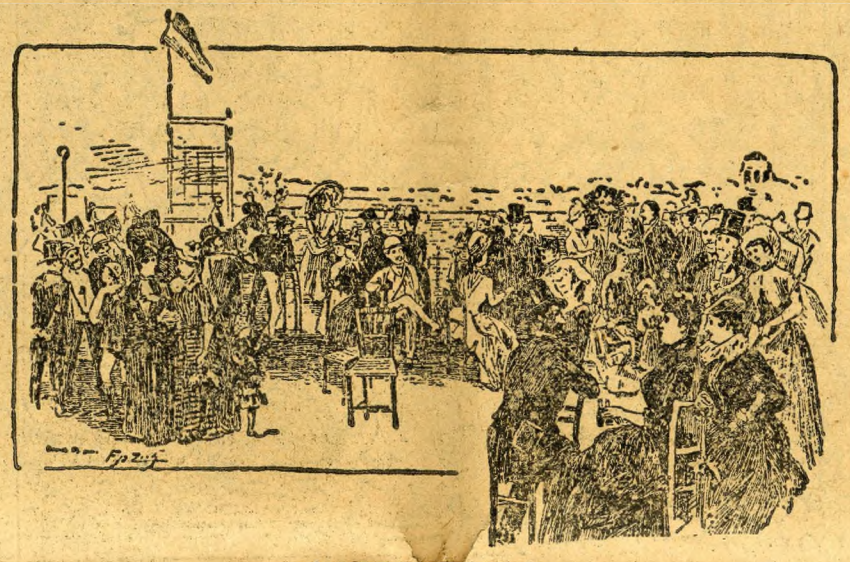

A régi Ló versenytér

Kellermann és Knöpfler

épület-, modern portál- és üzletberendezési gyár

Budapest VII, Király-utca 11. — Alapitási év 1883

Telefon: József 424—09

Akik éltek még a régi Budapesten, emlékezhetnek *Horváth* Bertalan tisztes nevére és jó hirnévnek örvendő műhelyére, amelyet 1883-ban alapitott. A Horváth-féle üzlet tisztességes, de egyszerü eszközökkel dolgozott, mindenesetre azonban ugy, hogy az akkori idők kivánalmait kielégitette és izlésének megfelelt.

A műhely azonban csak akkor terebélyesedett európai dimenzióju gyárrá, amikor két fiatal lelkes ember: *Kellermann* és *Knöpfler* vették át a céget.

Mind a két fiatal mester hosszas tanulmányok és lelkes küzdelem után mertek csak arra gondolni, hogy a nagymultu céget átvegyék. Amikor szaktudásuk már a legkülönb volt az országban, akkor ültek be a Király-utca 11. számu gyárba egy programmal:

— *Dolgozni* . . .

Kellermann és Knöpfler, ma már ezt a kritika elfogulatlanul megállapithatja, száz százalékig elérték azt a célt, amit kitüztek maguk elé. Amikor a gyárat átvették, ugy gondolkoztak, hogy a nemesmultu cég tradicióit gyökeresen átmentve, a modern kor izlésének megfelelően fognak dolgozni. Vagyis azt a jót, amit örökségül kaptak, megtartották, viszont a maguk erejéből a tökéletességig fejlesztették. Számukra nem volt akadály: költséget és fáradságot nem kimélt *Kellermann és Knöpfler*, hogy mindent, amit egy *épület-, modern portál- és üzletberendezési gyár* adhat és csinálhat, azt a legtökéletesebbet adja és csinálja.

Kellermann és Knöpfler a modern és nagystilü gyáriparos példaképe. Mindig van valami uj ötletük, de azért nem térnek le azokról a tiszteletreméltó utakról sem, amit a nemesmultu, 1883 ban alapitott gyár mutatott nekik. Okosan egyesitették gyáruk vezetésében az okos konzervativizmust és a haladó reformszellemet.

Mindehhez el kell mondani, hogy a *Kellermann és Knöpfler-gyárnak* van még néhány közismert nevezetessége. Hiresek megbizhatóságukról, precizitásukról és szakmabeli pontosságukról.

Csoda-e ezek után, hogy ma már rendelőik közé tartoznak a Belváros legrégibb üzletházai, a fővárosi és vidéki legelőkelőbb cégek. Megrendelőik között az összes szakmák képviselve vannak.

Hogy megrendelőik végeérhetetlen névsorából egy kis szemelvényt nyujtsunk, csak a következő állandó megrendelőiket soroljuk fel.

László és Fekete női divatkelmék áruháza: IV, Petőfi Sándor-utca 14—16.

Binét és Barna divatkelmék áruháza: V, Deák Ferenc-utca 18.

Lefkovics és Vándor szövet-, bélésárukereskedők: V, Deák Ferenc-utca 18.

Elsner Oszkár női divatáruháza: IV, Koronaherceg-utca.

Delka—Hungária cipőáruház: VII, Rákóczi-ut 6.

Steiner József és Fia keksz- és tápszergyár: IX, Vámház-körut 9.

Gerő Márton női divatáruháza: VII, Király-utca 22.

Merino Posztókereskedelmi Rt.: VI, Király-utca 42 és VII, Rákóczi-ut 42.

Imhof Mór férfiruhaáruháza: VII, Rákóczi-ut 62.

Reisz József Rt. diszműáruház: VII, Király-utca 42.

Árvai női divatáruháza: VII. Rákóczi-ut 64.

Mahrer Adolf egyenruházati intézete: VII, Baross-tér 9.

Tillemann J. H modern ékszerüzlet: VII. Rákóczi-ut 54 és V. Vilmos császár-ut 12.

Balázs Lajos fehérnemügyár: VII, Király-utca 27.

Stein női és férfidivatnagyáruháza: Teréz-körut, a nyugati pályaudvarral szemben.

Kovács Viktor kötött- és szövöttárunagykereskedése: IV, Petőfi Sándor-utca 11 és Király-utca 10.

A Merkur-ház Rt. összes portáljait.

Legutóbb a *Magyar Divatcsarnok:* VII., Rákóczi-ut 74, portálját és berendezését készitették.

A Magyar Divatcsarnok portáljának és berendezésének elkészitésénél a *Kellermann és Knöpfler-cég* ismételten tanujelét adta a cég rendkivüli fejlettségének. Kiváló stilusérzék, a legmodernebb kivitel és ötletes alkotóerő jellemezte munkásságukat. A *Kellermann és Knöpfler-cég* ezzel a munkájával bebizonyitotta, hogy nincs párja a maga iparában.

A 45 éve fennálló cég igazán garancia arra, hogy a gyárukban készitett portálok és berendezések a legmodernebb kivitelben. *Horváth* Lajos, a müvészi körökben is legjobb hirnévnek örvendő iparművész-rajzoló tervei szerint kerülnek ki. Ezek után senki nem csodálkozhatik azon, hogy *Kellermann Ferenc és Knöpfler Oszkár gyára* ma már versenyen kivül dominálja a budapesti és vidéki piacot.

Első Magyar Gőzfürdő, Kazinczy-utca 40 (1842).

Feledy Sándor csillárgyár, Dob-utca 63 (1891).

Fleischmann Antal gőzhajózási vállalat, Károly-körut 17.

Fonal és Himzőipar Rt., Erzsébet-körut 24 (1900).

Forgó és Társa Rt., táblaüveg, Dohány-utca 16/18 (1852).

Földes Bertalan lakberendezési vállalat, Károly-körut 11 (1900).

Gáspár Lajos bajuszkötőkészitő, Kertész-utca 33 (1898).

Gerstl szappangyár, Dob-utca és Klauzál-tér sarok (1828).

Gichner János paplangyár, Erzsébet-körut 20 (1854).

Grünberger Jenő csillárgyár, Klauzál-tér 2.

Handelsmann Arnold nemesporcellánok és ólomkristályok, Rottenbiller-utca 54 (1888).

Benesch Ferenc

elektrotechnikai és müszaki iparvállalata

BUDAPEST, BAROSS-TÉR 18. SZÁM.

Telefon: József 382—27.

A jól bevezetett régi cég be van rendezve alacsony- és magasfeszültségü vezetékhálózatok épitésére, valamint elektromotorok, dinamók, transzformátorok és akkumulátortelepek szállitására. Gondosságát és szaktudását elvégzett nagyszabásu munkái igazolják. *Legutóbb készitette Nemesgulács község (Zala m.) villanyvilágitását.* Ugyancsak ez a cég készitette annak idején a Simor-utcai székesfővárosi bérház elektromosvilágitási, csengő- és házitelefon berendezését. Minden igényt kielégitő szakszerü munkájával ujból rászolgált a székesfőváros tanácsától a mai számos közmunka végzésével szerzett bizalomra. Az állam megbizásából végezte a Lenke-uti, a Madarász-uti, a Wekerle Állami Munkástelep és Lánchid-utca 2. számu közalapitványi bérház szerelési munkálatait, stb. stb.

40 év óta fennálló cég
HEREND
Handelsmann Arnold
Budapest, VII, Rottenbiller-utca 54
Telefon: József 409—27
Nemes porcellánok ólomkristályok
Kitüntetve:
Aranyérem. Nagy ezüstérem
Edelstein BAVARIA
Rosenthal

Hauschild Albert kötél, zsineg, Károly-körut 15 (1838).

Herbster Károly varrógépek, Károly-körut 9 (1880).

Hikker Gyula vas- és rézbutorgyár, Dohány-utca 1 (1890).

Holndonner Ignác sütő és cukrász, Dohány-utca 64 (1891).

Imhof Mór férfiruhaáruház, Rákóczi-ut 62 (1882).

Kalmár szücs, Wesselényi-utca 27 (1916).

Alapittatott 1916
Schleifer A. ezüstárugyár
VII, Kazinczy-utca 14. szám
Ezüst disztárgyak
Ezüst evőeszközök

Kecskeméti Árpád, sütőgépek, Rottenbiller-utca 48 (1903).

Kellermann és Knöpfler portálgyár, Király-utca 11 (1883).

Keresztesi Károly kárpitos, Rottenbiller-utca 6/a (1897).

Klein és Fia pipereszappangyár rt., Dob-utca 11/13 (1867).

Klein M. ezüstárugyár, Sip-utca 20. (1895).

Kont Oszkár szikvizgépgyár, István-ut 9 (1912).

Kozma Lajos uridivat, Károly-körut 3 (1860).

König Adolf tollkereskedés, Király-utca 10 (1877).

Kunstädter hirlapiroda, Kertész-utca 37 (1891).

Laufer Ferenc és Béla üveg- és diszmüáruk, Nagydiófa-utca 1 (1903).

Ledermann Mór Rt., posztó, Károly-körut 13 (1890).

Löwy Arthur kézimunka, Király-utca 15 (1912).

Löwy Oszkár kézimunka, István-ut 35 (1914).

Magyar Divatcsarnok, Rákóczi-ut 74 (1893).

Mandl Károly táblaüveg, Dohány-utca 25 (1887).

Megváltó-gyógyszertár, Rákóczi-ut 12 (1828).

Meinl Gyula Rt., István-ut 23/25.

Molnár Gyula nőidivat, Rákóczi-ut 22 (1900).

Musica, Erzsébet-körut 49.

Müller Lajos butorgyár, Dohány-utca 37 (1865).

Nagy Ignác szőlőszeti és borászati gépek, Károly-körut 9 (1884).

Nagy Márton redőnygyár, Barcsay-utca 14

Oreczy-kávéház, Károly-körut 17 (1798).

Pannonia nőidivatház, Rákóczi-ut 12 (1898).

Posztókereskedelmi Vállalat, Wesselényi-utca 2.

Most tartja jubileumát a 100 éve fennálló Gerstl szappangyár és üzlet

Száz éve annak, hogy az Augartenplatz közelében, mely idők multán István-tér, most Klauzál-tér lett és a mostani Dob-utca sarkán egy kis fazsindelyes földszintes házikóban, melynek tetejét egy magasabb ember kezével könnyen elérhette — egy kis szappanüzlet nyilt. Ezen üzletben mindig szorgalmas, munkátszerető és türelmes emberek várták a vevőket, kiknek jöttét a boltajtóra szerelt csengetyü jelezte. Ilyenkor az egész család abbahagyta a munkáját és a vevők kiszolgálására sietett.

A Gerstl-cég igy alakult meg 1828-ban, amikor is szappant és faggyugyertyát készitett csakis a legkitünőbb anyagokból és kitünő minőségben. Természetes tehát, hogy nemcsak Budapest, de hazánk minden háziasszonya elhalmozta megrendeléseik özönével.

Gerstlék tisztessége meghozta gyümölcsét: körülbelül 40 éve a Dob-utca és Klauzál-tér sarkán levő kis házikót háromemeletessé épitették, később külön gyárat létesitettek a IX. kerületben, Szvetenay-utca 18 alatt, ahol termelésük ágait kiterjesztették szappan és gyertyán kivül glicerin-, stearin-, olaj (oelin) készitésére, továbbá desztillálnak glicerint és zsiradéktisztitást végeznek.

A gyár és üzlet rohamos virágzásának titka a Gerstl-fivérek munkaszeretetében és szakértelmében rejlik, kiknek érdeme, hogy az atyjuk által alapitott céget igy kifejlesztették.

BERKEL
mérleg és sonkavágógép uralja a világot!

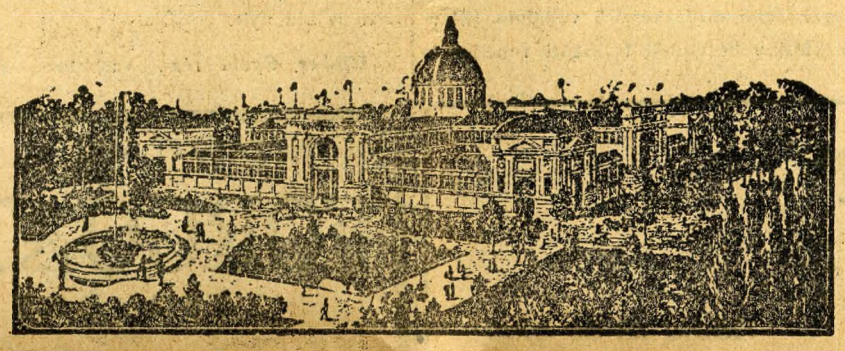

A régi Iparcsarnok

ALAPITTATOTT 1898
PANNONIA DIVATHÁZ
BUDAPEST VII, RÁKÓCZI-ÚT 12. SZÁM (VOLT VILLAMOS VARRODA)
Telefon: József 420—21
Bluz, divatalj, pongyola, nőiruha, kosztüm, felöltő, szőrmekabátok nagy választékban. • Estélyi ruhakülönlegességek

MEINL
UJTERMÉSŰTEA

ALAPITVA 1898
RETIKÜL-ERNYŐ
A HÖLGYEK KEDVENCE
ESŐBEN, HÓBAN
KÉZNÉL VAN!

Mint a fenti képből látható, az ernyő a retikülben van elhelyezve
LEGALKALMASABB KARÁCSONYI AJANDÉK
EGYEDÜLI KÉSZITŐJE:
BRAND
ERNYŐGYÁR
KIRÁLY UTCA 16

Royal Orfeum, Erzsébet-körut 31 (1908).

Rusznyák nőidivatház, Király-utca 21 (1900).

Seeger József zongorakészitő, Dob-utca 5.

Süss és Friedmann szikvizgyár berendezési vállalat, Rottenbiller-utca 32 (1896).

Schäffer Béláné selyemernyők, Dohány-utca 29 (1910).

Schiffer Ármin bizományos, Dohány-utca 36 (1894).

Török István
menyasszonyi kelengyék szakszerü készitése
Magyar házi himzőipar
VII, Rákóczi-ut 12
Telefon: József 449—19

Schleifer A. ezüstárugyár, Kazinczy-utca 14 (1916).

Schlesinger könyvkereskedés, Király-utca 1 (1898).

Schwarz Bertalan mükereskedés, Dob-utca 2 (1903).

Stroh, Finkelstein és Gottlieb norinbergi cikkek, Károly-körut 9 (1898).

Szabadalmi Rt., Károly-körut 7.

Szücs A. kárpitos, Károly-körut 5 (1896).

Timár Dezső cipőkülönlegességek, Dohány-utca 45.

Toch husfüstölde, Király-utca 2 (1882).

Tolnai Világlapja, Dohány-utca 12.

Török István menyasszonyi kelengyék, Rákóczi-ut 12.

Ungár László Prof. Junkers-gyár vezérképviselője, Damjanich-utca 26/B.

Ungár Sári müvirágok, Rákóczi-ut 14 (1915).

Watterich Arnold droguista, Dohány-utca 5 (1869).

Wild Lipót férfiruhaáruház, Rákóczi-ut 40 (1881).

Zsoldos iskola, Dohány-utca 84 (1905).

Az Erzsébetváros nevezetességei

Nem lehet azonban még a fenti felsorolás után sem szó nélkül elmenni néhány olyan cég mellett, amely ennek a kerületnek specialitása s amely épp ugy hozzátartozik a kerülethez, mint akármelyik középület, vagy amely más speciális tulajdonsága révén kiemelkedik a többi cégek sorából. Nincsenek ezek semmiféle szempont szerint kiválogatva, csak éppen ideirjuk őket specialitásuk szerint, ahogy minden gondolkodás nélkül önmaguktól adódnak. Vannak köztük nagyon régiek és egészen ujak, vannak nagyok és kicsik, szaküzletek és passage-üzletek. Csak éppen abban egyeznek meg, hogy mind közismert, nevezetes cég, amelyről tulajdonképpen nem is kell sokat irni.

Alapittatott 1900
Molnár Gyula
Budapest VII, Rákóczi-ut 22
Az ország legnagyobb **női konfekció és szőrmeáruháza**

Alapittatott 1900
Rusznyák
női kabát és ruha-különlegességek áruháza
Budapest, Király-utca 21

Berman és Wilhelm (Király-utca 19, alapitva 1905) uri és nőidivatáruháza szolidságáról általánosan ismert cég. Kötött- és szövöttárui, férfi és női fehérnemüi a cég jóhirnevéhez méltóan elsőrendüek és mégis meglepően olcsók.

Brand esernyőgyáros (Király-utca 16). Harminc év óta szolgálja egy helyen a közönséget Különleges gyártmánya a közkedveltségnek örvendő *Retikül*-ernyő, mely esőben, hóban azonnal kéznél van. *Brand* ernyői szépek és praktikusak és mindig lépést tartanak a legujabb párisi divattal.

Alapitva: 1880
HERBSTER KÁROLY
BUDAPEST, VII., KÁROLY-KÖRUT 9
PFAFF VARRÓGÉPEK ALKATRÉSZEK KERÉKPÁROK. LEGRÉGIBB SZAKÜZLET

HAUSCHILD ALBERT
BUDAPEST, VII, KÁROLY-KÖRUT 15
TELEFON: JÓZSEF 415—07
ALAPITVA 1838
Kötél, zsineg, hálók, horgászati cikkek, ponyva, sportáruk gyári árban. Mech. heveder-szövöde

Berman és Wilhelm (Király-utca 19, alapitva 1905) uri és nőidivatáruháza szolidságáról általánosan ismert cég. Kötött- és szövöttárui, férfi és női fehérnemüi a cég jóhirnevéhez méltóan elsőrendüek és mégis meglepően olcsók.

Brand esernyőgyáros (Király-utca 16). Harminc év óta szolgálja egy helyen a közönséget Különleges gyártmánya a közkedveltségnek örvendő *Retikül*-ernyő, mely esőben, hóban azonnal kéznél van. *Brand* ernyői szépek és praktikusak és mindig lépést tartanak a legujabb párisi divattal.

Kalmár szűcsmester szőrmeáruháza, Wesselényi-u. 27
Rövid 12 év alatt az **Erzsébetváros** és a **főváros elite üzletévé** fejlődött!
Telefon 426-07

A Cyclop-autogarage (Kertész-utca 24—28) a régi Erzsébetváros legmodernebb és egyik legnagyobb épületében van. Ötszáz helye van s mégis alig-alig kapni benne helyet, mert itt áll Budapestnek ugyszólván minden jobb autója. A Cyclop-garage az ország legnagyobb garage-a és modern berendezése európai látványosság. Telefonja: J. 372—93 és J. 372—95. A portás éjjel is hivható J. 372—94 számon.

Dinner Mór (Sip-utca 17, telefon: J. 426—52, alapitva 1900) országszerte kitünően ismert ügynökségi és bizományi üzlet. Füszer-, gyarmat- és nagy világitási berendező és szerelő vállalattá A Radius-mozi és Tőzsde Club, sok előkelő szálloda és kávéház, több szinház világitási berendezése és csillárja tőle való. Minden ujabb nyilt helyiség felszerelésénél elsősorban Grünberger Jenő jön számitásba. A legelsőrangu iparmüvészek dolgoznak Grünbergernél s természetes, hogy ő a szállitója a főuri és a pénzvilág legelőkelőbb családjainak is.

Handelsmann Arnold (Rottenbiller-utca 54. alapitva 1888) porcellánüzlete negyvenéves fennállását ünnepelte az idén. A legjobb nevü porcellán- és ólomkristály-kereskedő cég, amelynek épp annyi vevője van az ország egész területén, mint magában a fővárosban.

Hauschild Albert (Károly-körut 15, alapitva 1838) cégtáblájáról majdnem egy évszázad tekint le ránk. Azokból a cégekből, amelyekkel egyidőben alakult, talán egyetlenegy sincs már meg. Kötél, zsineg, hálók, horgászati cikkek, ponyvák terén nemcsak a legrégibb, de a legkitünőbb, legelőzékenyebb cég is, amit országos nagy hirneve is bizonyit.

Hikker Gyula réz-, vasbutor-, sodronyágybetétgyára, ágynemü-, paplan- és kárpitosáruk (Dohány-utca 1. Telefon: József 424—12). Készit: vas- és rézágyakat, sodronyágybetétet, vasmosdót, vas éjjeliszekrényt, rézmosdót, vasruhafogast és vas kerti butort. Szálloda, kórház és panzió teljes berendezéseket készit a gyár, amelynek gyártmányai nemcsak elismert jóminőségüek, de olcsók is.

Imhof Mór (Rákóczi-ut) férfi, fiu- és gyermekruhaáruháza 46 éve fennálló cég férfiruháiról hazánkban közismert. Elsőrangu szövetből készült ruháival megrendelőinek teljes elismerését vivta ki eddig. Az «*Imhof*» név ruhavásárlóknál és rendelőknél teljes garanciát nyujt azok elegánciájáról, tartósságáról és olcsóságáról.

Kalmár szücsmester szőrmeáruháza (Wesselényi-utca 27) tizenkétéves fennállása óta ugy az Erzsébetváros, mint a főváros elite-üzletévé fejlődött.

Kellermann és Knöpfler épület-, modern portál- és üzletberendezési gyár (Király-utca 11, alapittatott 1883). A belváros legrégibb üzletházainak, a főváros és vidék legelőkelőbb cégeinek portáltervezői és gyártói. Régi kipróbált és megbizhatóságáról elismert cég.

Klein és Fia pipereszappan- és illatszergyár rt. (Dob-utca 11/13. Alapitva 1867) udvari és kir. hercegi szállitók. Exportál az Egyesült-Államokba glycerinszappanokat, Törökországba, Kinába, Csehországba, Jugoszláviába és Romániába magyar pipereszappanokat. Exportja több mint 75%.

Kozma Lajos (Károly-körut 3). A hires saroküzlet már hatvannyolc éve generációkat lát el kalappal, fehérnemüvel, nyakkendővel és egyéb uridivatcikkekkel. A megbizhatóságáról közismert.

ALAPITTATOTT 1852
FORGÓ ÉS TÁRSA
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
TÁBLA- ÉS TÜKÖRÜVEG-NAGYKERESKEDÉS
BUDAPEST, VII. DOHÁNY-UTCA 16-18

Táblaüvegben Mandl vezet
kartelen kivül
Alapittatott 1887
Budapest, VII, Dohány-u. 25. Tel.: József 436-76

ALAPITTATOTT 1890
LEDERMANN MÓR R.-T.
BUDAPEST VII, KÁROLY-KÖRUT 13
SZÖVET-, BÉLÉS- ÉS TEXTILÁRUK

ALAPITTATOTT 1891
HOLNDONNER IGNÁC
SÜTŐ ÉS CUKRÁSZ
BUDAPEST VII, DOHÁNY-UTCA 64
Telefon: J. 406—53

ALAPITTATOTT: 1891
Kunstädter Hirlapelőfizetési irodája
Budapest, VII., Kertész-utca 37
Telefon. J 449-12.
Előfizetések felvétele
a világ összes napilapja ra, politikai és szépirodalmi folyóiratokra, tudományos s ipari szaklapokra eredeti kiadóhivatali árban.
Budapesten a hivatalok, bankok, gyárak, kávéházak, vendeglők szálodák és magánosok részére a kézbesités saját jól kioktatott személyzetem által történik. • Vidéken postakézbesités.

ALAPITVA: 1905
ZSOLDOS *előkészit polgári és középiskolai magánvizsgákra, érettségire. VII, Dohány-u. 84. Telefon: József 424—47.*

Valódi svájci ementáli sajt

»HELVETIA«
Schachtelkäse-Emmenthaler
(Ohne Rinde)

(Héj nélkül, dobozban)

Farner & Co. A. G. Langenthal (Svájc)
Magyarországi vezérképviselet: DINNER MÓR, Budapest, VII., Sip-utca 17
TELEFON 426 52 • ALAPITVA 1900

46 év óta fennáll

IMHOF MÓR

férfi-, fiu- és gyermekruha-áruháza

Eladás nagyban és kicsinyben!

Budapest, VII, Rákóczi-ut 62
Tel.: József 360-79

Külön szövet- és mértékosztály!

Nagy választék
férfi-, fiu- és gyermek-ruhákban!

régi patinás cég vevői közé tartozik ugyszólván egész Budapest. A cég 68 éves multja mindent megmond és árui a mai nehéz gazdasági helyzethez viszonyitva igazán olcsók.

König Adolf (Király-utca 10). A legmegbizhatóbb régi cégek egyike. Ötvenegy évvel ezelőtt alakult és azóta a piacon közkedvelt. A legolcsóbb bevásárlási forrás ágytollakban, kész ágynemüekben és divány-párna-tollakban.

Laufer Ferenc és Béla, Nagydiófa-utca 1. Alapitva 1903. Üveg-, diszmüáruk és saját gyártmányu fémáruk, irókészletek, dohányzó- és likörkészletek. A világhirü «*Epiag*» Dallwitz-, Pirkenhammer-, Altrohlau-gyártmányoknak állandó nagy raktára.

Löwy Arthur kézimunkaüzlete (Király-utca 15) a lakására gondot fordító háziasszony előtt nem szorul bemutatásra. A szép lakás legfőbb kelléke a jóminőségü és izléses függöny. Egyetlen szép és a maga helyén jól elhelyezett függöny meleg szint, kedves képet ad a lakásnak. Löwy Arthur üzlete a legjobb forrása a kitünő és mégis olcsó függönyöknek.

A Magyar Divatcsarnok (Rákóczi-ut 74) már-már középületszámba megy. Épp ugy ismeri mindenki, mint akár a keleti pályaudvart. Nem csodálatos, hogy ilyen nevezetessége lett az Erzsébetvárosnak, hiszen akármelyik nagy világvárosi áruházzal vetekedik, a csodálni való inkább az, hogy ezt az óriási fejlődést szerény kezdetből nem egészen egy évtized alatt tette meg. A Magyar Divatcsarnokról már sokszor és sokat irtunk. Önmagunkat ismételnök csak, ha a portékájáról akarnánk irni. Inkább azért jegyezzük ide, mert a Magyar Divatcsarnok illusztris példája annak, mit érhet el az agilis kereskedő a megfontolt, de vállalkozó hajlamu üzletember szorgalommal, kitartással, előrelátással.

Seeger József zongorakészitőmester (Dob-utca 5. Alapitva 1909). Zongorái az egész országban elsőrendüségükről kedveltek és közismertek. A cég hangolást és javitást is vállal.

Timár Dezső cipőkülönlegességek (Dohány-utca 45). A főváros közönségének kedvelt áruháza, ahol mindig a legujabb, legszebb és legtartósabb női, férfi és gyermekcipők kaphatók igen méltányos árakban.

Toch husfüstölde (Király-utca 2), mely 46 év óta látja el a főváros közönségét elsőrendü minőségü és kiváló jó virsli- és hentesáruval, oly kedvelt, hogy nagy forgalmára való tekintettel üzletét megnagyobbitotta. Étterme is van a husfüstöldének, amely a legjobb csemegével látja el a főváros inyenceit.

Watterich Arnold drogista (Dohány-utca 5. Alapitva 1869) meghonositója mindenfajta rum, törköly, szilvórium és legfinomabb likőrök hideg uton házilag való előállitásának. A cég most ünnepli 60 éves fennállásának jubileumát. Országszerte elismert régi patinás cég.

LAPITVA 1903

LAUFER FERENC ÉS BÉLA

TEL. J. 304-97

BUDAPEST, VII.,
RAKÓCZI-UT 30
BEJÁRAT
NAGYDIÓFA-U. 1

Epiag

Dallwitz-, Pirkenhammer-Altrohlau-gyártmányoknak állandó nagy raktara!

Üveg-, diszmüáruk és saját gyártmányu fémáruk, irókészletek, dohányzó- és likőrkészletek nagy választékban

Klein M.

ALAPITTATOTT
1895

Kitüntetve:
ezüstérem 1917
nagy arany érem 1925
Aranykoszoru 1928

ezüstevőeszköz- és ezüstárugyár
Budapest, Sip-utca 20
//
Eladás nagyban és kicsinyben

A párisi Vogue az Erzsébetvárosban

A párisi *Vogue* — fogalom a hölgyközönség előtt. Jelent mindent, ami divatos, szép, uj, előkelő. A *Vogue* egy francia divatlap cime: a legfinomabb, legnivósabb francia divatlapé. A *Vogue* irányitja a divatot s azok a modellek, amelyek a *Vogue*-ban megjelennek, a legizlésesebb és legujabb párisi kreációk. Egész Közép-Európa a *Vogue* szerint öltözködik s a *Vogue* modelljei egyetlen jó szalonból sem hiányoznak.

A *Vogue* egy idő óta német nyelven is megjelenik. *A német Vogue ugyanazokat a modelleket közli, mint a francia Vogue s ugyanabban az időben*, csak éppen német magyarázó szöveggel. Csak éppen egy különbség van: a német *Vogue* minden modelljéhez szabásmintát is árusit. Ezek a szabásminták mannequinek után készülnek *minden méretben* s oly tökéletesek, hogy segitségükkel, szabónő nélkül, önmaga varrhatja meg mindenki a ruháját házilag.

Vogue-szabásminta kapható kabátokhoz, ruhákhoz, estélyi toalettekhez, *jelmezekhez*, gyermekruhákhoz, pizsamákhoz, fehérnemükhöz A *Vogue*-szabásminta olyan preciz, hogy egy centiméter anyagot sem használ el fölöslegesen s az anyaggal a legnagyobb mértékben takarékoskodik. Aki egyszer vásárolt *Vogue*-szabásmintát, soha mást nem fog használni. Azok a szabónők és szalonok, akik *Vogue*-szabásmintával dolgoznak, tökéletes párisi divatot szállitanak.

Ön nem mehet modellért Párisba, de Páris elküldi Önhöz modelljeit a *Vogue* révén egy-két pengőért. Ne sajnálja a fáradságot és látogasson el az *Ujság* fiókkiadóhivatalába (VII, Erzsébet-körut 43), ahol a szabásmintákról részletesen tájékozódhat és kitünő felvilágositást nyerhet minden divatkérdésben.

Dr. Oetker

sütőpora és vanillin-cukorja

uralja az országot!

Kocsikorzó a Városligetben

Vozquez gr. egykoru rajza

A Valero-selyemgyár 1830 körül

Klics Károly egykoru karikaturája

GRÜNBERGER JENŐ
CSILLÁR KÉSZITŐ VÁLLALATA
ÜVEG ÉS FACSILLÁR SPECIALISTA
VILLAMOS VILÁGITÁSOK ERŐÁTVITELI BERENDEZÉSEK SZERELÉSE
BUDAPEST·VII·KLAUZÁL TÉR 2·TELEFON JÓZSEF 450-06

Csak a legnagyobb lelkesedéssel és szeretettel lehet irni arról, hogy ma már vannak olyan iparósok Magyarországon, akik európai viszonylatban is bátran felvehetik a versenyt és kiállják a tüzpróbát. Örömmel kell megragadni az alkalmat, hogy irhatunk *Grünberger* Jenőről, akinek *VII, Klauzál-tér* 2. szám alatti csillárgyára valóban olyan, hogy büszkék lehetünk rá. Büszkék azért, mert a tisztes munka és a polgári egyének diadalát hirdeti ez a nagyszerü üzem.

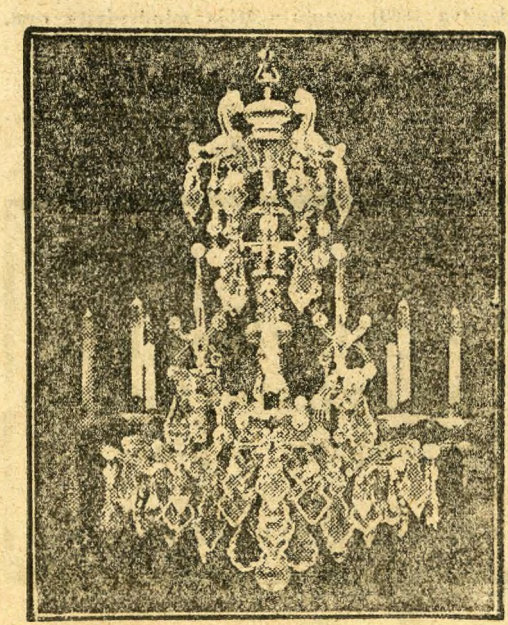

Egész kicsiben kezdte annak idején *Grünberger* Jenő. Thomannál tanult és szülei lakásán kezdett el dolgozni. Már a szükös viszonyok között is olyan munkát produkált, hogy a legelőkelőbb vevőkör karolta fel. Közismert a Renaissance gyönyörü világitása. Ferenczy Sándor iparművész tervei szerint csinálta meg a Renaissance-Szinház csodálatos világitását. Hogy csak egy pár nevet emlitsünk fel, már annak idején *Kálmán* Henrik kormányfőtanácsos tizmilliós munkával segitette *Grünbergert*. *Dobay* Aurél, *Hatvany* Ferenc báró, *Péter* Sándor iparművész, *Falus* Elek, *Szablya-Frischauf* Ferenc tanár, *Herkveth* Rudolf, *Faragó* Ödön iparművész-tanár, *Kozma* Lajos épitész s a társadalom egyéb kiválóságai támogatták munkával.

Egyszerre csak azon vette magát észre *Grünberger* Jenő, hogy helyisége szüknek bizonyult és a Klauzál-téren bérelt pincehelyiséget, ahol a *Tőzsde Club* munkálatait végezte. Midőn ez a hely is szük lett, hozzávette ugyanott az udvart is, a *Fészek Club* közmondásosan gyönyörü világitási berendezéseit ott végezte el.

A munka egyre ömlött hozzá, mert valljuk be őszintén, mert még a mostani sanyaru gazdasági viszonyok között is jól meg tud élni az az iparos, aki igenis elsőrendü munkát szállit, méltányos árak mellett. Lám, *Grünberger* Jenő csillárgyára egymásután kapta meg a *Vadászkürt-*, a *Hungária-* és a *Royal-szállodák*, a *Király-Szinház*, *Opera-kávéház*, *Kiszely-étterem*, az *Uhu-mulató* és a *Forum-mozi* megrendelését. Majd mindezek megkoronázásául *a belügyminisztérium tanácstermét* s a *gödöllői premontrei egyház* berendezését is vele csináltatták meg.

Legutóbb a *Magyar Divatcsarnok* világitási szempontból is csodálatosan szép berendezését készitette el *Kozma* Lajos iparművész épitésztervei szerint. *Grünberger* Jenő csillárgyártási üzeme a legnagyobb precizitással és csinnal készitette el az áruház világitó testeit. Az üveg-, fa- és bronzcsillár-készitésben specialista cég ujszerü szuffitavilágitása valóban hozzájárult az áruház impozáns kereteihez, abba stilusosan és hatástkeltően illeszkedett be. *Grünberger* Jenő csillárgyártási üzeme e munkájával legszemléltetőbben bizonyitotta be, hogy méltó maradt eddigi kiváló munkásságához, amelyet mindig a legszélesebb körökben honoráltak is. Bebizonyosodott, hogy a kitünő munkának az ujszerü megoldásoknak és a müvészies kivitelnek mindig van keletje.

Gondoljuk el, hogy a cég annak idején a legsulyosabb gazdasági viszonyok között küzdött anyagiak nélkül szük helyiségekben, kicsinyes viszonyok között kezdte el müködését és mégis milyen karriert csinált. Ma már persze tökéletesen megváltozott a helyzet, hiszen e pillanatban a *Grünberger* Jenő csillárgyár elsőrangu iparművész munkásai készitik a legpompásabb és legmodernebb berendezéseket és a legritkább az a főur, bankvezér, szinházi sztár vagy a társadalom más kitünősége, aki ne nála készittetné világitási berendezéseit.

Néhány nevet leirunk azok közül, akik mostanában rendelői a *Grünberger* Jenő csillárgyárnak. Ezek a nevek mindennél többet beszélnek:

Jánky Kocsárd hadsereg-főparancsnok, *Károlyi* István gróf, *Széchenyi* Pál gróf, *Csáky* Armand gróf, *Scitovszky* Tibor, a Hitelbank elnöke, *Klebelsberg* Kuno gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Grödel* báróék, *Ernszt* Lajos kormányfőtanácsos, *Vig-*, *Magyar-* és az *Király-Szinház*.

Ugyebár ez a névsor mindennél többet mond.

Ime a *Grünberger* Jenő csillárgyár fejlődése példát nyujt a magyar iparosnak arra, hogy jó munkával, tisztességgel és ambicióval még a mostani keserves adókkal sujtott, rossz gazdasági életben is lehet érvényesülni, lehet tercbélyesedni, lehet gazdagodni. A *Grünberger* Jenő példája nagyon biztató és arra mutat, hogy lesz még fejlődése a magyar iparnak, ha sokan lesznek a *Grünberger* Jenők, akik

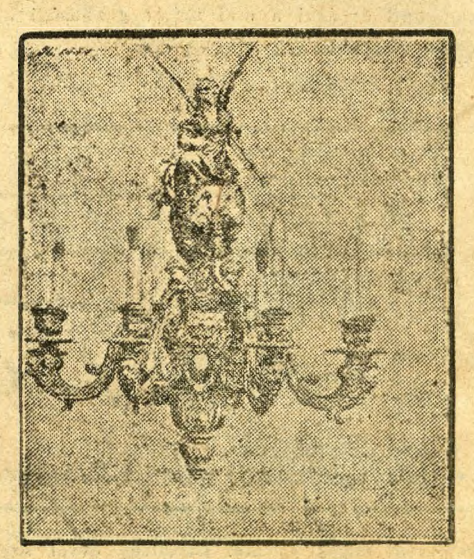

mindenkor a legjobbat, a legolcsóbbat állitják elő. Hiszen ma már ismét lehet dolgozni, a munkának ismét van becsülete és amikor ezt megirjuk *Grünberger* Jenőről, meghajtjuk előtte a lobogónkat, mint a tisztes iparos példányképe előtt.

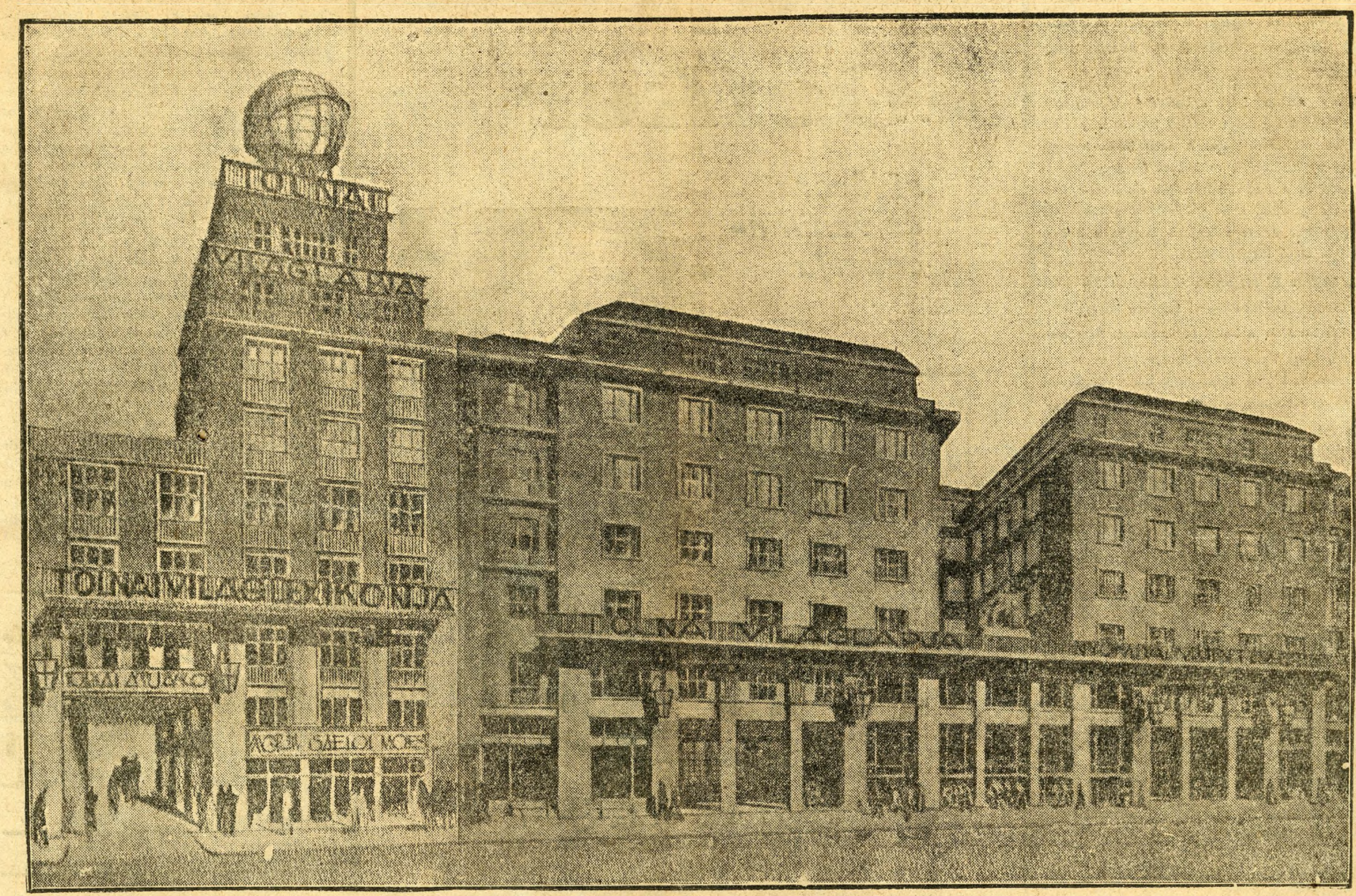

Tolnai Világlapja palotája

ahol hatszáz ember dolgozik